

Naturskyddsföreningen
Gävleborg

Mora, 2021-11-02³

Förvaltningsrätten i Luleå
Box 849
971 26 Luleå

Dnr Gävleborg: 7411-2021
Dnr Dalarna: 218-16817-2021

Länsstyrelsen Gävleborg
801 70 Gävle
gavleborg@lansstyrelsen.se

Klagande:

Naturskyddsföreningen Gävleborg, 886501-0766
Strandgatan 10
792 30 Mora
Tel: 070-292 16 36
kansli.gavledala@naturskyddsforeningen.se

Överklagande av beslut om licensjakt efter varg 2022

Naturskyddsföreningen Gävleborg (*föreningen*) överklagar härmed beslut om licensjakt efter varg 2022, fattat av länsstyrelsen i Gävleborg samt länsstyrelsen Dalarna med beslutsdatum 29 september 2021 och med ovanstående angivna diarienummer, i reviren Gullsjön och Prästskogen på totalt tolv (12) vargar varav högst sex (6) vargar inom respektive jaktområde.

Yrkanden

- Naturskyddsföreningen Gävleborg yrkar att förvaltningsrätten upphäver beslutet om licensjakt enligt ovan i Gävleborgs län.
- Föreningen yrkar även om att förvaltningsrätten begär förhandsavgörande från EU-domstolen i följande frågor (1) Om 300 vargar är ett korrekt referensvärde (Favourable Reference Population, FRP) jämfört med EU-domstolens uttalanden i avgörandet *Tapiola (C-674/17)* om bedömningen av bestånd i tredje land utan strikt skydd; (2) Om den svenska vargstammen med hänsyn till EU-domstolens svar på föregående fråga och med tanke på den höga inavelsnivån och isoleringen verkligen har gynnsam bevarandestatus; (3) Om myndigheten uppfyllt sin bevisbörda för att jakt på totalt 33 vargar inte försvårar upprätthållandet eller uppnående av gynnsam bevarandestatus för populationen, (4) Om jakt på 24 procent av en regional population och 8,4 procent av en nationell population kan anses vara begränsad, (5) Om en omfattande licensjakt tillsammans med en osäker marginal för skydds jakt och med en risk att hamna under referensvärdet för gynnsam bevarandestatus på 12,8 %, är förenligt med försiktighetsprincipens tillämpning samt (6) Om myndigheten fullgjort sin bevisbörda för att syftena bakom beslutet kan nås, med hänvisning till EU-domstolens uttalande i *Tapioladomen* om rigorösa vetenskapliga uppgifter, försiktighetsprincipens tillämpning vid osäkerhet och en positiv nettoeffekt för vargstammen.
- Föreningen yrkar slutligen om inhibition av verkställighetsförordnandet i beslutet.

Formaterat: Svenska (Sverige)

1. Huvudsakliga grunder och bakgrund till överklagandet

Föreningen gör gällande att risken för litispensens föreligger och att beslutet således inte är fattat på legal grund. Länsstyrelsen Gävleborg fattade beslut den 29 september 2020 om licensjakt på varg som genomfördes under 2 januari – 15 februari 2021. Beslutet har överklagats och ännu inte avgjorts av Högsta förvaltningsdomstolen. Årets beslut om licensjakt bygger på i huvudsak exakt samma grunder och just rätten att fatta beslut om licensjakt på angivna grunder har ifrågasatts och överklagats till domstol. Eftersom förfarandet i en högre domstol fortfarande pågår, får myndigheten varken ändra beslutet eller fatta ett nytt beslut i samma sak. Föreningen menar att en ny licensjakt är ett nytt beslut i samma sak.

Föreningen gör även gällande att länsstyrelsens beslut strider mot den svenska jaktförordningen och EU:s art- och habitatdirektiv.

Jakten på 12 vargar i Gävleborgs län är en del av en omfattande licensjakt på totalt 33 vargar i landet. Till det kommer dödlighet på grund av skyddsjakt, naturliga orsaker och illegal jakt – varav den sistnämnda bedöms vara den största dödsorsaken för vilda vargar i Sverige.¹ Den senaste inventeringen vintern 2020/21 visade på 395 vargar vilket betyder att de samlade licensjaktbesluten omfattar cirka 8,4 procent av den svenska vargstammen, en utökad licensjakt mot föregående år.² Med tanke på att den svenska vargstammen är fåtalig, isolerad och uppvisar en hög inavelsgrad – nästan motsvarande avkomlingar till syskon – drar föreningen slutsatsen att det överklagade beslutet innebär ett allvarligt hot mot artens bevarandestatus och långsiktiga fortlevnad i landet.

I december 2016 avgjorde Högsta förvaltningsdomstolen (i fortsättningen *2016 års avgörande*) ett mål om licensjakt efter varg, till myndigheternas fördel.³ Efter det kunde inte Naturskyddsföreningen längre föra talan mot licensjaktbeslut med någon framgång, vilket bidrog till att den svenska vargstammen därefter minskade kraftigt, från 415 vargar 2015, ner mot strax under 300 vargar. I april 2020 höjdes vargens hotstatus därför från ”sårbar” till ”starkt hotad” av ArtDatabanken vid SLU (bilaga 1).⁴

EU-kommissionen har riktat skarp kritik mot den svenska vargpolitiken i ett så kallat motiverat yttrande 2015. Både begränsningarna av vargstammen och licensjakten på varg kritiserats. Enligt EU-kommissionen uppfyller Sverige inte sina skyldigheter för att skydda och bevara vargen, som lider av inavel och ”trots detta har de svenska myndigheterna beslutat om licensjakt de fem åren 2010, 2011, 2013, 2014 och 2015”, står det i yttrandet. Med detta i beaktan bör en synnerligen restriktiv hållning iakttas när det gäller en ny licensjakt och begränsningar i populationens möjligheter för att växa och nå gynnsam bevarandestatus.

¹ Liberg *et al.* 2020. Poaching-related disappearance rate of wolves in Sweden was positively related to population size and negatively to legal culling. *Biological Conservation* 243.

² Det är troligt att fler vargar tillkommit i reproduktionen under sommaren. Samtidigt ska beaktas att man vid redovisningen av inventeringsresultatet på 395 vargar *inte* räknat bort de 52 vargar som identifierats som döda under inventeringsperioden (sidan 21). Inte heller de vargar som dött efter inventeringsperioden fram till jakten i januari 2022, och inte heller de icke identifierade avlidna i den omfattande illegala jakten. SLU m.fl. *Beståndstatus för stora rovdjur i Skandinavien 2020-2021*. Länk: <https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/2757076>

³ Högsta förvaltningsdomstolens beslut den 31 december 2016 i mål nr 2406–2408-16 och 2628–2630-16.

⁴ <https://www.artdatabanken.se/var-verksamhet/rodlisning/dagens-rodlistade-art/varg/>

Föreningen vill också peka på att länsstyrelsens tolkning av undantagsreglerna i art- och habitatdirektivet sammantaget leder till ett beslut som klart går emot direktivets syfte om att främja den biologiska mångfalden och huvudregeln om ett strikt skyddssystem. EU-kommissionens vägledning till direktivet understryker följande:

“Allowing a valid derogation presupposes that the competent national authorities have ensured that all the conditions applying to all the derogations granted have been met and also that the derogations in their totality do not produce effects that go against the objectives of Article 12 and the Directive as a whole”.⁵

Sedan jaktbeslutet som var föremål för 2016 års avgörande, har ny forskning om den svenska vargstammens genetiska situation publicerats av populationsgenetiska institutionen vid Stockholms universitet (bilaga 2) som innebär att det svenska referensvärdet på 300 vargar måste ifrågasättas ur vetenskaplig synpunkt.⁶ Kraven på vetenskaplighet och hur försiktighetsprincipen ska tillämpas vid osäkerhet har förtydligats av EU-domstolen i förhandsavgörandet *Tapiola (C-674/17)* om den snarlika besluten om vargjakt i finska Savolax. Det gäller särskilt den rättsliga bedömningen av de syftena som ska anges för jakten, där beslutet är förenat med betydande vetenskapliga brister. EU-domstolen uttalade sig också om att myndigheter i medlemsländer inte kan tillgodoräkna sig genetisk förstärkning från grannländer utan skyddade vargpopulationer – något som svenska myndigheter gjort när man tagit fram referensvärdet på 300 vargar. Den rättsliga situationen har alltså förändrats och föreningen anser att varken det enskilda licensjaktbeslutet som sådant eller sett tillsammans med de övriga kan anses förenliga med art- och habitatdirektivet och svensk jaktlagstiftning.

Om den rättsliga regleringen kan sägas följande. All jakt måste bedrivas i enlighet med Sveriges EU-rättsliga åtaganden. Art- och habitatdirektivet (1992/43/EEG) har en avgörande betydelse för vilket utrymme som finns för licensjakt efter varg. Åtgärder som kan påverka arter med ett strikt skydd enligt art- och habitatdirektivet ska vara förenliga med direktivets regler om att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus. Direktivet ger möjligheter till undantag från skyddskraven under vissa förutsättningar. Undantagen regleras i artikel 16.1, där det framgår att undantag från vargens strikta skydd inte får göras om det finns någon annan lämplig lösning. Undantaget får inte heller ~~får~~ försvåra uppnående eller upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus. Utrymme för undantag ska bedömas restriktivt. För att ett undantag från skyddsreglerna ska kunna göras, måste skälen därför vara mycket starka – och myndigheten måste kunna styrka varje steg mellan jakten och det syfte den avser att fylla.

Den undantagsgrund som beslutet hänvisar till (artikel 6.1 e) innebär också att jakten måste vara begränsad, selektiv och ske under strikt kontrollerande former.

2. Utveckling av grunderna för överklagandet

2.1 *Litispensens och beslut i strid mot 39 § förvaltningslagen.*

Länsstyrelsen Gävleborg fattade den 29 september 2020 beslut om licensjakt på varg (Dnr 7424-2020). Beslutet överklagades av föreningen till förvaltningsrätten i Falun som avslog överklagandet. Föreningen överklagade då till kammarrätten i Sundsvall (Dnr 2043-20) som även de avslog klagan.

⁵ EU Commission, *Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC*, 2007. Länk: https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/guidance/pdf/guidance_en.pdf

⁶ Högsta förvaltningsdomstolen ansåg sig i 2016 års avgörande inte kunna beakta denna forskningsartikel, eftersom den publicerats efter jaktbesluten (se HFD 2406–2408-16, avsnitt 3.2).

Föreningen valde då att överklaga beslutet till Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) 2021-03-12. HFD har ännu inte fattat beslut i frågan, utan målet är fortfarande föremål för prövning (mål nr: 1553-21).

I 39 § förvaltningslagen, FL, (2017:900) finns en uttrycklig inskränkning i fråga om myndigheters möjligheter att ändra beslut som överklagats. Enligt bestämmelsen får ett beslut som har överklagats ändras av den myndighet som har meddelat det bara om överklagandet och övriga handlingar i ärendet ännu inte har överlämnats till den högre instans som ska pröva överklagandet. Bestämmelsen innebär, enligt dess förarbeten (prop. 2016/17:180 s. 237 ff. och 330 f.), att när överklagandet och handlingarna i ett ärende har överlämnats till den högre instans som ska pröva överklagandet får myndigheten, under den tid förfarandet i den högre instansen pågår, varken ändra beslutet eller fatta ett nytt beslut i samma sak.

Det nu överklagade beslutet är ett beslut genom vilket det i övrigt alltså gällande grundbeslutet om licensjakt efter varg 2021 har fattats genom ett nytt beslut. Saken i grundbeslutet är frågan om förutsättningarna för en licensjakt efter varg såväl i Gävleborgs län som nationellt är uppfyllda eller ej.

Det av länsstyrelsen Gävleborg angivna syftet med licensjakten 2022 är att underlätta tamdjurshållning och begränsa skador av varg, underlätta samexistens mellan människa och varg, begränsa den socioekonomiska och psykosociala påverkan, minska påverkan på älgförvaltningen, minska koncentrationen av varg i de områden där den är som tätast samt bevara vargstammens gynnsamma bevarandestatus (sid 9 och 27).

Samtliga angivna syften är identiska med de syften som angavs vid beslutet om licensjakt 2021 och fortfarande är under prövning (länsstyrelsen Gävleborgs beslut med dnr 7424-20, sid 8 och 26). Beslut om licensjakt efter varg är ett undantag från ett strikt skydd av arten och därför är möjligheten att medge licensjakt efter varg starkt begränsad. Jakt kan endast ske om det finns stöd i något av de undantag som finns reglerat. Även de förhållanden, ståndpunkter samt underlag och rapporter som länsstyrelsen hänvisar till för att avgöra om beslutet om licensjakt är befogat och uppfyller de strikta undantagen, är i det närmaste identiska som tidigare licensjaktbeslut.

I EU:s art- och habitatdirektiv anges de strikta undantag som gäller vid jakt på en skyddad art som varg. Förutsättningarna som angivits av länsstyrelsen inför licensjakten 2022 samt licensjakten 2021, och som fortfarande är under prövning, handlar om ifall den svenska vargstammen har uppnått gynnsam bevarandestatus, om jakten bedrivs selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden, om den är lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning, om det inte finns någon annan lämplig lösning och om jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde och att licensjakten dessutom får en positiv effekt på vargens bevarandestatus. Därtill skall det finnas en rigorös vetenskaplig grund för att syftet kommer att uppnås med beslutad jakt.

Naturvårdsverket hänvisar i sin ”Vägledning i samband med beslut...” (bilaga 3) till Högsta förvaltningsdomstolens avgörande 2016 (HFD 2016 ref. 89) och även länsstyrelsen Gävleborg hänvisar till denna dom för att styrka de vetenskapliga rapporter de förra året lämnade in och de skäl som såväl då som nu framförs för att bevilja en ny licensjakt (sid 18, 22, 30 – 31 i årets licensjaktbeslut). Detta visar på att licensjaktbesluten från år till år vilar på samma grunder. Efter domen 2016 har dock nya forskarrapporter framkommit som vi presenterar nedan och som gjort att det nu föreligger en ny prövning hos HFD. Det gäller framför allt den så kallade *Tapiola-domen* som vi menar har en betydande påverkan på om en beslutad licensjakt är förenlig med EU:s art- och habitatdirektiv och där vi således redan inväntar ett domslut från HFD gällande förra årets licensjaktbeslut.

Naturskyddsföreningen Gävleborg menar att den prövning som gjorts i domstol och som alljämt är föremål för domstolsprövning är knuten till licensjaktbeslutets beskrivning och syften 2020. Föreningen anser att ett nytt beslut om en än mer omfattande licensjakt inte är möjligt att fatta så länge som det pågår en överprövning av beslutet om licensjakt och dess förenlighet med EU:s art- och habitatdirektiv.

2.2 Jaktbeslutets grunder

Jaktbeslutet innebär att tolv (12) vargar får fällas inom Gävleborgs län (varav ett revir delas med Jämtlands och Västerorrlands län, och ett revir delas med Dalarnas län) och totalt 33 vargar nationellt i Gävleborg, Dalarna, Värmland, Örebro och Västmanlands län mellan den 2 januari och 15 februari 2022. Länsstyrelsernas beslut har samordnats, men en bedömning av beslutens inverkan på den nationella svenska vargstammen måste ske i vart och ett av länen, liksom vad gäller syften, rättsgrunder och de hänvisningar till vetenskapliga underlag som görs i besluten.

Föreningen menar att beslutet även måste ses som en helhet med det totalt beviljade antalet individer omfattande av licensjakt i landet, då det samordnats inom det Mellersta rovdjursförvaltningsområdet enligt kravet i 3 § förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

Naturvårdsverket har i sitt beslut och i sin vägledning den 26 juni 2021 om att delegera möjligheten att fatta beslut om licensjakt till länsstyrelserna i mellersta rovdjursförvaltningsområdena (bilaga 3), angivit ”att Naturvårdsverket överlämnar möjligheten att besluta om licensjakt på varg betyder inte att länsstyrelserna måste eller bör besluta om licensjakt, bara att de ges möjligheten. Det åligger länsstyrelserna att bedöma om det är i linje med gällande regelverk och populationsstatus att besluta om licensjakt. Detta innebär att länsstyrelserna i sina regionala beslut måste göra vissa nationella avvägningar”.

Vidare har man påtalat att ”I mål C-674/17 understryks även att försiktighetsprincipen ska gälla för uttag i populationen”.⁷

”Det ska i detta sammanhang även understrykas att det följer av försiktighetsprincipen i artikel 191.2 FEUF att om en bedömning av de mest tillförlitliga och tillgängliga vetenskapliga uppgifterna fortfarande ger utrymme för en viss osäkerhet om huruvida ett sådant undantag försvårar upprätthållandet eller återställandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av en utrotningshotad art, får medlemsstaten inte bevilja eller tillämpa undantaget.”⁷

Naturvårdsverket gör vidare bedömningen att ”en sammanlagd skydds- och licensjakt som innebär att vargstammen fortsatt upprätthåller gynnsam bevarandestatus, samt inte riktas mot individer som riskerar att förändra beståndets struktur om de fälls, inte bör innebära en sådan negativ inverkan som avses i mål C-674/17”.

Föreningen noterar att Naturvårdsverket använder uttrycket ”inte bör innebära en sådan negativ inverkan...” i sin vägledning. Detta visar på en stor osäkerhet och under en mycket oviss framtida händelseutveckling. Vi menar att den nu beslutade licensjakten på 12 individer lokalt och 33 individer nationellt inte är förenligt med EU:s art- och habitatdirektiv och bedömning i Tapioladomen (C-

⁷ Naturvårdsverket, *Vägledning i samband med beslut om att överlåta möjligheten att fatta beslut om licensjakt på varg 2022 till länsstyrelserna*, NV-04765-21. Länk: <https://www.naturvardsverket.se/contentassets/4d594327ce35428f8aac1ed66547e8a9/bilaga-1-vagledning-till-beslutet-om-overlatelse-att-besluta-om-licensjakt-2022.pdf>

674/17). Vid denna osäkerhet skall tolkningen göras restriktivt och med försiktighetsprincipen, och vi menar att ett beslut om licensjakt inte skall beviljas.

Något beslut om licensjakt i Jämtlands och Västernorrlands län har inte fattats. Föreningen uppfattar detta som en strategi för att uppnå målet om en vargstam som sprider sig i landet och inte koncentreras i länen i det mellersta förvaltningsområdet. Med anledning av detta menar föreningen att beslutet om att bevilja en licensjakt på ett revir (Prästskogen) som delvis ingår i de nämnda länen inte är förenligt med de uppsatta målen utan motverkar snarare en spridning av stammen, även om den beslutade jakten bara får pågå i Gävleborg, ett angränsande län som reviret ingår i.

I föregående års beslut om licensjakt för 2021 (Dnr 7424-2020) motiverade länsstyrelsen sitt beslut om då utvalda revir med att ”*samtidigt fredas revir i utkanten av vargens utbredningsområde, eftersom dessa är viktiga för den fortsatta spridningen av vargstammen*”. Årets beslut om licensjakt på ett revir som delas av tre län, varav två av länen är undantagna från licensjakt, är direkt kontraproduktivt mot denna motivering. Det framstår mer som att länsstyrelsens motiveringar till beslut om licensjakt från år till år inte utgår utifrån en forskningsbaserad grund och ett klart uttalat långsiktigt mål, utan mer att endast främja en beviljad jakt.

Naturskyddsföreningen Gävleborg anför att länsstyrelsen inte har förmått efterleva EU-domstolens krav på myndigheters bevisbörda när det gäller frågan om nödvändiga förutsättningar föreligger för undantag från förbudet att bedriva jakt efter särskilt skyddade arter. Sådana beslut måste vara noggrant och tillräckligt motiverade enligt bland annat den finska vargdomen (C-342/05).

2.3 Jaktens inverkan på gynnsam bevarandestatus (artikel 16.1, första st.)

Föreningen gör gällande att jakten omfattar en så stor andel av populationen att detta innebär ett brott mot undantagsreglerna i jaktförordningen 23 c § och art- och habitatdirektivet artikel 16.1. Jakten innebär ett så stort ingrepp att det inte är förenligt med direktivets krav om att inte försvåra uppnående eller upprätthållande av gynnsam bevarandestatus, och överskrider den ”begränsade mängd” som kan komma ifråga enligt direktivets 16.1 e), som länsstyrelsen hänvisat till som grund för sina beslut.

Jaktbesluten kommer att innebära skador på vargstammen som är oproportionerligt stora jämfört med de högst osäkra resultat som förväntas enligt besluten – inte minst med beaktande av att undantagsreglerna i direktivet som sagt skall tolkas *restriktivt* enligt EU-domstolens praxis, se till exempel uttalandena i den finska vargdomen från 2007 (C-342/05).

Nedan redogör vi för bristerna i underlagen till bedömningen av att jakten inte kommer att påverka vargens bevarandestatus i positiv riktning. Föreningen gör gällande att dessa brister visar att myndigheterna inte nått upp till sina beviskrav om att jaktbesluten har en positiv påverkan på vargstammen, och inte heller är så restriktiva som EU-rätten anbefaller.

2.3.1 Vargstammens utsatta situation

Den svenska vargstammen har en inavelsgrad på 0,23 vilket nästan motsvarar avkomlingar från syskon. Stammens isolering och låga antal förvärrar problematiken. Det rör sig alltså enligt föreningens mening om en liten och känslig population vars situation snabbt kan förvärras. Det finns en vetenskaplig samsyn om att genetiken inte förbättras genom jakt, eftersom det förenklat uttryckt är så att man bara kan ta bort genetiskt material ur populationer med jakt – inte tillföra.

Den svenska vargstammens isolering från grannpopulationen i öst medför att få obesläktade vargar tar sig in över gränsen. På ömse sidor av den finsk-svenska gränsen finns vidsträckta renskötselområden där fast förekomst av varg i praktiken inte tolereras, vilket resulterat i att det är långt mellan kärnpopulationerna. I Finland är vargstammen i rennärlingsområdet inte fredad, eftersom Finland utverkade ett undantag vid anslutningen till EU. I Sverige medför konflikten mellan varg och renskötsel att invandrande vargar som blir kvar en längre tid i området så gott som alltid fälls genom skydds jakt. Vargstammen har i praktiken inte kunnat reproducera sig i den norra hälften av landet i modern tid.

Den skandinaviska vargstammens isolering innebär problem eftersom den härstammar ifrån endast sex invandrande vargar från den finsk-ryska populationen². Eftersom så få obesläktade vargar invandrar österifrån varje år – och ännu färre lyckas få valpar – är den genetiska situationen ytterst bekymmersam. Inavelsgraden är ett av de största problemen arten har för att vara livskraftig och leva upp till kraven om en långsiktigt gynnsam bevarandestatus. Vargen har på 33 år endast gått ned från en inavelsgrad 1987 på 0,25 till 0,23 år 2020, och stundtals varit så hög som 0,31². Förvaltningens misslyckande i att förstärka stammens genetiska status är ett stort hot mot artens långsiktiga överlevnad.

Populationens långa tid med en inavelsgrad som är likställd med syskonparning är ett allvarligt hot mot artens långsiktiga överlevnad helt i linje med vad presenterade forskarrapporter varnat för. Utvärderingen hos SVA efter förra årets licensjakt (bilaga 9) belyser och besannar dessvärre dessa rapporter. Av det årets fällda individer anser SVA det vara mycket anmärkningsvärt att 41 procent av de fällda handjuren var kryptorkida. Kryptorkida hanar har tidigare varit ett känt problem och är en missbildning på grund av inavelsgraden, men i snitt legat på 6,5 procent. Denna var nu alltså på 41 procent. Därtill kunde man konstatera att tre individer hade bettfel, ett flertal hade snedställda kindtänder samt en individ med en övertalig kindtand. Till detta skall summeras en missbildning hos en individ där två broskringar var delvis hopväxta i luftstrupen. Allt detta hos endast 27 fällda individer.

Enligt den officiella inventeringen från juni 2021 har vargstammen glädjande nog börjat öka något igen, efter att under ett par år haft en nedåtgående trend. Vargstammen låg troligen under referensvärdet 300 individer efter vintern 2017/18 och har troligen gjort så flera år.⁸ När det gäller den genetiska situationen är den problematisk som tidigare nämnts då få obesläktade vargar tagit sig in och förhoppningen om reproduktion uteblivit. Sedan 1983 har alla nya föräldrapar utom nio (Nyskoga1, Gillhov, Galven, Kynna 2, Prästskogen 1, Svartedalen 1, Tiveden 1, Tiveden 2 och Tunturi 1) i Skandinavien varit besläktade och därmed fått inavlade valpar.

Tre nya finsk-ryska vargar dokumenterades i Norrbottens län i Sverige under hösten 2020. Två fälldes dock vid skydds jakt i länet under oktober och december 2020. Den tredje vargen dokumenterades i Norrbotten vid några olika tillfällen, men har inte observerats sedan i februari 2021. Avkommer efter de finsk-ryska invandrade vargarna benämns F1 och räknas tillsammans med immigranter (F0) som genetiskt särskilt viktiga vargar i populationen. Inga årsvalpar födda våren 2020 efter finsk-ryska vargar dokumenterades under inventeringen².

---

⁸ Den svenska vargstammen uppskattades till 305 individer 2017/2018, till 300 individer 2018/2019 och till 365 individer 2019/2020. Med beräknade döda individer torde stammen under våren innan födsel av nya valpar, varit under beslutad minimnivå. Se tidigare inventeringar. Länk: <https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/viltskadecenter/publikationer/inventeringsrapporter/inventeringsrapporter-varg/>

Uppgifterna från Naturvårdsverket och Skandulv om den höga inavelsgraden och misslyckandena med att åstadkomma en genetisk förstärkning, innebär att den svenska vargstammens möjligheter att nå en gynnsam bevarandestatus är kraftigt begränsad. Det måste anses ytterst osäkert om Sverige skulle kunna nå målen om en regelbunden överlevnad till reproduktiv ålder för de valpar som fötts i revir med finskriska vargar. **Det står dock klart att målet, och grunden för bedömningen om gynnsam bevarandestatus som rapporterats till EU, om ”att minst två med varandra obesläktade finskriska invandrade vargar överlever och reproducerar sig under femårsperioden” (NV 02544-15, bilaga 8), inte har uppfyllts.**

I samma rapport framgår det även (sid 9) att ”om reproduktion av en ny invandrad varg skulle utebli under en 5-årsperiod så behövs sex perioder under 100 år med två nya reproducerande invandrade vargar per period för att helt kompensera för variationsförlusten under den enda generationen”.

Föreningen menar att ovanstående rapport och bristen på invandrade individer som lyckas reproducera sig, visar att arten varg inte kan bedömas ha en gynnsam bevarandestatus och att framtiden är oviss. Licensjaktbeslutets inverkan på bevarandestatusen måste därför bedömas utgöra ett stort hot mot artens långsiktiga överlevnad och inte vara förenligt med den försiktighetsprincip som är påkallad.

2.3.2 Forskning om vargstammens genetik och referensvärdet 300 vargar

Föreningen gör gällande att det referensvärde om 300 vargar som lagts till grund för jaktbeslutet inte är korrekt eftersom detta grundats på att den ryska populationen kan räknas som en del av samma population som den svenska. Det är så Naturvårdsverket har kommit fram till att en så liten vargstam som 300 djur skulle kunna klara sig. Som jämförelse kan nämnas att referensvärdet för björn är satt till 1 400, en art som till skillnad från varg inte uppvisat problem med inavel i Sverige.⁹

EU-domstolen motsätter sig ~~dessutom~~ ~~mellertid~~ att räkna den ryska och svenska vargstammen som en population i förhandsavgörandet i Tapiolamålet, eftersom den ryska vargstammen inte är skyddad. Resonemanget återfinns i den enda egentligt heltäckande analys som gjorts av den skandinaviska vargstammens genetiska interaktion med vargar i grannländerna, en forskningsartikel av professor Linda Laikre och Nils Ryman m.fl. verksamma vid populationsgenetiska institutionen, Stockholms universitet, som publicerades 2016 i Nature Heredity (bilaga 2). I denna forskningsartikel finner man att den svenska vargstammen måste tillåtas växa betydligt större om den ryska vargstammen inte räknas in.

I -2016 års avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen fastslogs att beslut skall grundas på de uppgifter och vetenskapliga fakta som finns tillgängliga när besluten tas. Enligt HFD:s dom kunde man vid tidpunkten därför inte ta hänsyn till den senaste forskningen från Laikre och Ryman. Denna forskningsartikel bör nu beaktas vid bedömningen av frågan om beslutets inverkan på den svenska vargstammens bevarandestatus:

”Our results indicate that criteria for long-term genetic viability are not met for the current Fennoscandian wolf population. In order to meet such criteria, local population sizes as well as migration rates between subpopulations need to increase. Alternatively, genetic support from Russia east of the province of Karelia is needed. Even with such gene flow, however, considerably improved connectivity among the Fennoscandian populations is necessary”. (...) ”Further, due to the lack of common conservation policy,

⁹ Naturvårdsverket, fastställande av referensnivåer för björn, beslut 2020-04-09. Länk: <https://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/vilt/mini-mini-vaer/faststallande-mini-mini-var-bjorn-rovdjursforvaltningsomraden-lan.pdf>

management collaboration and information it can be argued that Scandinavia and Finland alone should take responsibility for maintaining a long-term viable wolf population (Nilsson, 2015). This requires that the sum of local subpopulation-NeS is ≈ 500 , with a high degree of connectivity. For instance, if NeSc = 300 and NeFi = 200 the time for NeMeta and NeRx to reach 500 varies in the range 15–50 generations for two-way migration in the interval $5 < m < 20$. Assuming an Ne/N ratio of 0.25 (Forslund, 2009; Bruford, 2015) this would translate into 1200 wolves in Sweden and 800 in Finland, with an exchange of 20–80 individuals per generation”.

I artikeln finner alltså Laikre och Ryman m.fl. att det behövs cirka 1 200 vargar i Sverige om man ska upprätthålla en långsiktigt livskraftig population och den ryska populationen inte räknas in. Laikre & Rymans uträkning utgår således från den ståndpunkt som EU-domstolen senare bekräftat, att man inte ska räkna in oskyddade populationer i tredje land i genetiska bedömningar. Den ryska vargstammen kan försvinna förhållandevis snabbt eftersom den inte är skyddad. Därför behöver den svensk-norska (och finska) vargstammen vara tillräckligt stor för att stammen ska kunna överleva på sikt.

Frågan om den ryska vargstammen ska räknas in är central, eftersom Naturvårdsverket räknat med ett genetiskt inflöde från Ryssland i underlagen till beslutet om referensvärdet på 300 vargar (Favourable Reference Population, FRP). Det framgår av Michael Brufords underlagsrapport till Naturvårdsverket, där den så kallade genetiska sårbarhetsanalysen gjordes som låg till grund för verkets senare bedömningar:¹⁰

”Which countries that should be accounted for when setting the FRP value is not self-evident, and this is a matter both of biology and of interpretation of the EU legislation. The author here follows Møller Hansen et al (2011) in suggesting that such a system of populations might be shared between Sweden, Norway, Finland and Russian Karelia”.

Att Naturvårdsverket baserade sitt beslut om att lägga fast ett referensvärde på 300 vargar på Brufords uppgift framgår av verkets redovisning av regeringsuppdrag om gynnsam bevarandestatus i en rapport från oktober 2015:

”Den särskilda genetiska sårbarhetsanalysen (Bruford 2015) visade att den skandinaviska vargstammen förlorar mindre än 5 % av sin genetiska variation på 100 år om populationen består av minst 300 vargar och om minst en ny invandrad varg från Finland eller Ryssland reproducerar sig per varggeneration”.¹¹

I EU-domstolens förhandsavgörande *Tapiola (C-674/17)*, görs det klart att medlemsländerna inte kan räkna in vargar i områden utanför EU som inte har ett strikt vargskydd när man bedömer bevarandestatus hos ett nationellt bestånd:

”Bevarandestatusen hos ett bestånd på nationell eller biogeografisk nivå påverkas, såsom framgår av handlingarna i målet, dessutom av de sammanlagda konsekvenserna av de olika undantag som påverkar lokalområdena.

I motsats till vad viltcentralen har hävdad kan det däremot inte godtas att det vid denna bedömning ska tas hänsyn till den del av det berörda beståndets naturliga utbredningsområde som omfattar vissa delar av ett territorium i tredje land som inte är skyddat att strikt skydda de arter som är av unionsintresse.”

¹⁰ Bruford, Additional Population Viability Analysis of the Scandinavian Wolf Population, Naturvårdsverket 2015, sidan 67. Länk: <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6639-0.pdf?pid=14226>

¹¹ Naturvårdsverket, Delredovisning av regeringsuppdraget att utreda gynnsam bevarandestatus för varg (M2015/1573/Nm), sidan 9. Länk: <https://www.slu.se/globalassets/ew/org/inst/ekol/forskning/projekt/skandulv/publikationer/rapporter/naturvardsvrket-2015-delredovisning-av-regeringsuppdraget-att-utreda-gynnsam-bevarandestatus-for-varg.pdf>

Sammanfattningsvis anför Naturskyddsföreningen att bedömningen av gynnsam bevarandestatus och referensvärdet på 300 vargar inte längre är korrekt. Bedömningen måste göras i enlighet med den EU-rättspraxis som tillkommit efter HFD:s avgörande 2016. Vargen kan därför inte anses ha uppnått gynnsam bevarandestatus och referensvärdet måste anses betydligt högre än 300 vargar. I vart fall måste detta förhållande beaktas av domstolen vid bedömningen om uttaget är förenligt med undantagsreglerna i direktivet.

Länsstyrelsen påtalar själva i sitt beslut att kriterierna för bedömningen av gynnsam bevarandestatus enligt två forskarrapporter är ”att det bör finnas 300 vargar i Sverige för att uppnå gynnsam bevarandestatus, samt att minst en ny immigrant från Finland eller Ryssland ska reproducera sig med de skandinaviska vargarna under naturliga förhållanden inom varje fem-årsperiod (sid 18).

Vi menar således att referensvärdet på 300 vargar är inaktuellt och att detta nu inaktuella värde är baserat på en till två nya invandrade och reproducerande individer per varggeneration, något som bevisligen inte sker, framför allt inte med en någorlunda säkerställd långsiktig kontinuitet, och därför faller också bedömningen om att vargen skulle ha en långsiktigt gynnsam bevarandestatus.

2.3.3 Osäkerheter i beräkningarna av möjligt uttag

Föreningen gör vidare gällande att den [beskattningsberäkning](#) från Skandulv som länsstyrelsen hänvisar till i beslutet utgår från en prognos om vargstammens storlek som inte visats existera vid beslutstillfället, och bör därför inte ligga till grund för ett möjligt jaktuttag. Rapporten extrapolerar utifrån den senaste inventeringen en storlek på vargstammen efter vårens reproduktion, som är befattad med hög osäkerhet. Därefter uppskattar man det möjliga uttaget ur stammen, vilket i sin tur grundar sig på högst osäkra uppskattningar om variation i naturlig dödlighet skydds jakt och illegal jakt.

Det hör till saken att tidigare beskattningsberäkningarna har felbedömt vargstammens tillväxt:

”Jämfört med det verkliga utfallet har modellen under de senaste två åren överskattat antalet vargar som kunde förväntas året efter och prognostiserat att antalet vargar kommer att vara några tiotal fler än vad inventeringen sedan visat”.¹²

Överskattningarna 2017 bidrog till att ett för högt licensjaktuttag gjordes och vargstammen sannolikt minskade till under referensvärdet om 300 vargar under flera på varandra följande år som nämnts ovan. Vi noterar också att beskattningsberäkningen gjord av SLU för 2020 anger den potentiella tillväxten i medeltal för den senaste 5-årsperioden till 9 procent för den svenska populationen (bilaga 24, sid 7).

Den verkliga populationsstorleken i september 2021, då beslutet togs, kan röra sig om ett betydligt mindre antal individer än vad beskattningsrapporten beräknat. En omfattande licensjakt på ytterligare 33 individer, där risken för att genetiskt viktiga individer av misstag fås är uppenbar, skulle mycket väl kunna medföra att man tangerar eller understiger den beslutade minimivån på varg till våren efter vinterns naturliga och onaturliga dödlighet, och få betydande inverkan på artens långsiktiga överlevnad och vargstammens bevarandestatus.

Föreningen anser därför att länsstyrelsen inte på ett tillräckligt underbyggt sätt påvisat att det inte föreligger någon risk att artens fortlevnad påverkas och att jaktuttaget skulle vara förenligt med EU:s

¹² Beskattningsmodell för varg 2018, Skandulv 2017. Länk: www.viltskadecenter.se/pdfs/beskattningsmodell-varg-2018.pdf

art- och habitatdirektiv. Marginalerna är för små och underlaget alltför osäkert, givet tidigare felaktiga prognoser.

2.4 Jaktens omfattning jämfört med kraven på begränsning och selektivitet (artikel 16.1 e)

2.4.1 Jaktens krav på begränsning

Den nu beslutade licensjakten får anses vara omfattande. Den svenska vargpopulationen uppskattas enligt inventeringen vintern 2020/2021 bestå av 395 individer. Licensjakten efter 33 vargar på nationell nivå motsvarade därmed 8,4 procent av hela den svenska vargpopulationen. Sett utifrån ett jaktuttag om tolv vargar, översatt till två (2) familjegrupper i Gävleborgs län och till länets beräknade vargpopulation på 8,17 familjegrupper, är den procentuella andelen i Gävleborg ca 24 procent. Den verkliga andelen är dock betydligt större eftersom länets beräknade vargpopulation innehåller de två vargrevir som sköts bort under licensjakten i januari/februari 2021 (sid 12²). En mer korrekt siffra är således att den beslutade licensjakten i Gävleborgs län snarare avser ca 32 procent (2/6,17).

Länsstyrelsen grundar sitt beslut på undantaget i art- och habitatdirektivet artikel 16.1 e). Jaktbeslutet inriktas på ett så stort antal vargar att det strider mot kravet om begränsad mängd i direktivet.

Enligt artikel 16.1 e) krävs att jakten endast riktar sig mot ett ”begränsat antal” individer. Enligt riktlinjerna till direktivet handlar inte detta om en absolut siffra, utan om en bedömning kopplad till den totala populationen och en arts bevarandestatus. I ett mål rörande artikel 9 i fågeldirektivet (Mål C-344/03) tillämpade domstolen ORNIS-kommitténs kriterier, vilket innebär 1 % av den årliga mortaliteten på populationen. Vargstammens årliga mortalitet anger forskarna till ca 30,8 procent (bilaga 10) vilket skulle ge ett antal på ca 122 individer. En procent av detta är således 12 individer.

Föreningen gör gällande att en jakt som omfattar drygt åtta procent av en nationell population och 32 procent av en regional population av en hotad art inte kan anses selektiv och begränsad, utan strider mot art- och habitatdirektivet artikel 16.1 e). I vart fall måste det anses att länsstyrelsen inte har förmått efterleva den bevisbördan som gäller frågan om nödvändiga förutsättningar föreligger för undantag från förbudet att bedriva jakt efter särskilt skyddade arter.

Naturvårdsverket har i tidigare vägledning inför beslut om licensjakt till länsstyrelserna understrukit att det är av ”stor vikt att länen i samverkan med andra berörda län tar hänsyn till den samlade bilden, t.ex. vad gäller bedömningen av totala möjliga jaktuttag i Sverige vid licensjakten” och påmint om att EU-kommissionen i sitt motiverade yttrande ansett tidigare års licensjakter mellan 16 och 44 vargar varit för stora. Denna uppmaning har enligt vår mening inte hörtsammats av länsstyrelserna då de samordnat sig om en jakt som omfattar lika många vargar som i tidigare kritiserade licensjakter.

Utvecklingen för den Svenska vargstammen fluktuerar stort från år till år, och även om SLU bedömt att stammen har en årlig tillväxt av cirka 15 procent baserat på de senaste tio åren, bör man vara försiktig vid bedömningen av populationens storlek och möjligheter till tillväxt vid för stort tryck genom jakt. Vintern 2016/2017 fanns enligt de officiella inventeringarna 355 vargar i landet för att vintern 2017/2018 ha gått ner till 305 individer, en minskning med 14 procent – och då fälldes endast 15 individer i licensjakten. Vintern 2018/2019 visade inventeringen på 300 individer, ytterligare ett negativt resultat på knappt 2 procent, detta trots att ingen licensjakt alls genomfördes detta år.

Även om inventeringen de två senaste åren givit ett positivt resultat finns det således anledning att tolka resultaten med försiktighet. Något eller några enstaka års uppgång bör inte vara tillräckliga skäl för att motivera en betydande licensjakt på en strikt skyddad och hotad art. Föreningen anser att stammen är i en känslig återuppbyggnadsfas och att en betydligt större säkerhetsmarginal till

referensvärdet behövs, inte minst med beaktande av stammens genetiska problem och inavelsdepression.

Naturvårdsverket har i sin promemoria ”En värdering av genetiskt viktiga vargar i Skandinavien” 2016 på grundval av Brufords genetiska sårbarhetsanalys (se ovan) bedömt att med omkring 300 skandinaviska vargar och 1 ny immigrant per varggeneration (5-6 år) som reproducerar sig med dem, så minskar den skandinaviska stammens förlust av genetisk variation lika mycket som ifall stammen var isolerad och mer än dubbelt så stor.¹³

Föreningen vill fästa domstolens uppmärksamhet på den nära kopplingen mellan referensvärdet på 300 vargar och att de immigrerande vargarna och deras avkomlingar verkligen får valpar. Om inte en obesläktad varg verkligen tillför nya gener till den svensk-norska vargstammen vart femte år, så behöver vargstammen bli mycket större – rent genetiskt.¹⁴

I promemorian från 2016 påtalar Naturvårdsverket också hur svårt det är att leva upp till detta framtida scenario och redogör för att under en historisk sjuårsperiod dokumenterades tolv (12) immigranter med ryskt eller finländskt ursprung – men endast två (2) av dem lyckades överleva och reproducera sig med skandinaviska vargar. Naturvårdsverket konstaterar att de invandrade vargarna, liksom alfapar där de ingår, är genetiskt viktiga för att säkra den skandinaviska stammens gynnsamma bevarandestatus. På liknande sätt så är de invandrade vargarnas ungar (F1:or), liksom deras ungar (F2:or) i sin tur genetiskt viktiga även om det är på en fallande skala. Vi menar att så länge den svenska vargstammen inte har en bättre genetisk status och konstaterat kontinuerligt har minst en immigrant med ryskt eller finländskt ursprung som överlever och reproducerar sig vart femte år, bör man förhålla sig mycket restriktiv till att medge en licensjakt som är kritiskt nära referensvärdet.

Föreningen gör på grundval av vad som anförts ovan gällande att en licensjakt på 12 individer regionalt och 33 individer nationellt inte kan tillåtas eftersom den skulle innebära att stammen riskerar att hamna nära eller under referensvärdet 300 vargar, ett referensvärde som av juridiska och vetenskapliga skäl är felaktigt och borde satts åtskilligt högre.

2.4.2 Selektivitet och risken att genetiskt viktiga individer fölls

Jakten är enligt länsstyrelsen strängt kontrollerad med avseende på de villkor som beslutet är förenade med samt det underlag som beslutet grundas på. Samtidigt anger länsstyrelsen att det ”*alltid finns osäkerheter i all viltförvaltning, men beträffande vargstammen är osäkerheterna ovanligt små och risken för negativa konsekvenser likaså*”. Mot bakgrund av de i beslutet formulerade villkoren anser länsstyrelsen att licensjakten uppfyller kraven på strängt kontrollerande förhållanden.

I beslutet om licensjakt har länsstyrelsen valt ut reviret Gullsjön. Under den senaste inventeringssäsongen konstaterades att reviret ligger i området på gränsen mellan Gävleborg och Dalarna. De tre (3) omgivande reviren (Korså, Björnås och Tönsen) innehåller genetiskt viktiga individer.

Länsstyrelsens gör en egen bedömning att licensjakten är strikt kontrollerad och att osäkerheterna är ovanligt små, men domstolen bör i stället ta fasta på uppgifterna om att ”*det alltid finns osäkerheter i*

¹³ Naturvårdsverket, ”En värdering av genetiskt viktiga vargar i Skandinavien” NV-08531-15, <https://www.naturvardsverket.se/upload/sa-mar-miljon/vaxter-och-djur/rovdjur/pm-feb2016forslag-vardering-genetiskt-viktiga-vargar-skandinavien.pdf>

¹⁴ Att så är fallet rent juridiskt, då *Tapiola*avgörandet innebär att man inte kan räkna in den oskyddade ryska vargpopulationen har vi redan berört ovan.

viltförvaltning”. Föreningen menar att denna risk är betydligt större än vad länsstyrelsen menar och att just en omfattande licensjakt bidrar till denna osäkerhet.

Licensjakten beslutad 2020 och genomförd i början på 2021 var även den enligt länsstyrelsens beslut ”strikt och kontrollerad”. Trots detta visade det sig att man under licensjakten fällde flertalet felaktiga individer. I Gävleborgs län fälldes en individ i reviret Ryssjön, men som inte tillhörde det reviret (G61-21). Över huvud taget hade länsstyrelsen en mycket dålig kunskap om vilka vargindivider som rörde sig i reviret Ryssjön och deras genetiska härkomst (bilaga 17). I Värmlands län fälldes en (1) individ i reviret Stora Bör, men som inte tillhörde reviret (G89-21, bilaga 18). I Örebro/Västmanlands län fälldes en (1) individ i reviret Vidaln, en individ som inte heller där tillhörde reviret (G59-18) och även i Norge påvisades osäkerheten i en licensjakt där ytterligare fel individer fälldes (bilaga 19).

Med andra ord har det således i tre av de fyra utvalda reviren för licensjakt 2021 i Sverige fällts fel individer. Det betyder att man i 75 % av de utvalda reviren och jaktområdena fällt fel djur och att man därtill allvarligt riskerat att fälla genetiskt värdefulla individer. Även i skydds jaktbeslut under året har fel individer fällts i Sverige och licensjakten i Norge 2021 påvisade samma bristande selektivitet.

Även tidigare års licensjakter har påvisat osäkerheten i de omfattande jakterna och att myndigheterna inte har den kontroll och kunskap som framställs. I länsstyrelsen Värmlands publikation ”Uppföljning av licensjakt på varg 2015 – 2017” (bilaga 11), kunde man konstatera följande avvikelser i de utvärderade länen där licensjakt genomförts:

Värmland (2.2.1)

2015

”Efter jakten visade det sig att Gårdsjörevirets uppskattade område inkluderade ytterligare en familjegrupp, vilken kallades Dömlereviret”.

2016 - ingen licensjakt genomfördes.

2017

”I Brattfors fungerade inte licensjakten som planerat. Troligtvis hade skabb orsakat större förändringar än normalt vad gäller revirgränser och resulterat i att det endast fanns någon enstaka varg från det ursprungliga Brattforsreviret kvar i området. Istället fälldes ett nytt revirmarkerande par (Brattfors 2), revirmarkerande hane och tik samt en årsvalp från Nordmarksreviret, samt den revirmarkerande hanen från det gamla Kungsskogsreviret”.

Örebro (2.2.2)

2015

”I Örebro län fälldes totalt tolv vargar. Utöver dessa tolv fälldes även i samband med licensjakten den tidigare revirmarkerande hanen samt en årsvalp från grannreviret Rombohöjden. Båda dessa individer fälldes inom det utpekade området för Nora-reviret”.

2016 – ingen licensjakt genomfördes.

Dalarna (2.2.3)

2015

”I Dalarnas län fälldes totalt åtta vargar. Det visade sig att två av de skjutna vargarna i Sångenreviret, en ungtik och en vuxen hane var obesläktad med resterande vargindivider i Sångenreviret”. ”Under jakten i Olsjöreviret sågs vargar från ett angränsande revir, Lövsjön, inne i jaktområdet och en av dem

sköts under jakten”.

2016

”Den 8 januari gjordes en ändring av jaktområdet då det konstaterats att vargar som inte tillhörde Lövsjöreviret rörde sig i den norra delen av jaktområdet”.

Det framgår således även av licensjakterna presenterade ovan att säkerheten för att rätt individer tillhörande rätt revir skall fällas i en omfattande licensjakt är minst sagt osäkra.

I Tapioladomen understryks att försiktighetsprincipen ska gälla för uttag i populationen. Med vad som är ostridig fakta och erfarenheter från föregående års licensjakter menar vi att den nu beslutade jakten långt ifrån uppfyller den selektivitet och strikt kontrollerade jakt som krävs för ett undantag.

Föreningen menar att länsstyrelsen således inte har visat på att man uppfyller kraven för en licensjakt. Detta medför en stor risk, framför allt vid det utvalda reviret Gullsjön som omgärdas av tre revir med genetiskt värdefulla individer, att allvarligt påverka artens bevarandestatus negativt. Vi menar att EU-domstolens och art- och habitatdirektivets krav på selektivitet inte har uppfyllts och att en licensjakt enligt årets beslut bryter mot EU-rätten.

2.5 Brister i myndighetens uppfyllande av bevisbördan för beslutets syften

Länsstyrelsen har angivit följande syfte för jakten i det överklagade beslutet (sidan 9):

”Alla förvaltningsåtgärder som vidtas, inklusive licensjakt, syftar till samexistens mellan människa och varg. Syftet med att besluta om licensjakt i Dalarnas och Gävleborgs län är att begränsa den negativa socioekonomiska och psykosociala påverkan som täta vargstammar kan ha på människor som bor i områden med mycket varg. Syftet är också att underlätta tamdjurshållning och begränsa skador orsakade av varg för att skapa förutsättningar för en hållbar rovdjursförvaltning. Effekten av licensjakt bedöms förbättra möjligheten för samexistens och på detta sätt bevara vargstammens gynnsamma bevarandestatus.”

Syftet är således detsamma som länsstyrelsen angivit inför tidigare licensjakter.

Av de förtydliganden som görs, får man därför förstå att jaktbeslutet syftar till att minska oro, minska kostnader i lantbruket och risken för skador på hund och andra tamdjur, samt möjliggöra ett ökat uttag av älg i jakten. Detta ska i sin tur öka tilltron till myndigheternas hantering av vargfrågan och minska den illegala jakten på varg genom en ökad acceptans för arten.

I EU-domstolens förhandsavgörande *Tapiola (C-674/17)* understryks att myndigheterna måste ange ett syfte om undantagsreglerna i direktivet ska användas, men också att myndigheten måste belägga att syftena kan nås med ”rigorösa vetenskapliga uppgifter” och mot bakgrund av omständigheterna i det specifika fallet (p. 51). Det krävs enligt domstolen att medlemsstaten visar att ett undantag leder till att licensjakt ur ett helhetsperspektiv får en positiv effekt på vargens bevarandestatus (p. 46).

Naturskyddsföreningen Gävleborg gör gällande att den vetenskapliga bevisningen om att syftena kan nås i princip måste inkludera rigorösa vetenskapliga uppgifter i varje led – en bristande länk i kedjan av vetenskaplig bevisning från länsstyrelsens sida bryter alltså mot EU-rätten.

Föreningen gör gällande att underlagen till besluten är bristfälliga i sig och att det finns avbrott i beviskedjan och delvis helt saknas vetenskapliga underlag. Det finns dessutom vetenskapliga bevis som motsäger länsstyrelsens slutsatser. Det föreligger alltså en sådan osäkerhet ifråga om syftena kan uppnås att beslutet måste avslås, om inte annat med hänvisning till försiktighetsprincipen.

2.5.1 Att uppnå syftet med jakten

Föreningen gör gällande att det redan av formuleringen av såväl Naturvårdsverkets delegering av beslutsrätten, som av länsstyrelsens beslut framgår att det saknas tillräckligt säkra uppgifter till stöd för jaktbeslutet. Det framgår av formuleringarna att det rör sig om betydande osäkerhet.

Länsstyrelsen menar att en jakt som inriktas mot ett par/familjegrupp i ett revir *kan* medföra att föryngningar under nästkommande vår uteblir. Vidare hävdar man att den valda jakttiden också *kan* bidra till att de områden som omfattas av jakt inte återbesätts den säsongen. Man har även nämnt att fåbodbruk *kan* drabbas hårt av vargförekomst.

Själva ordalydelsen i länsstyrelsens beslut visar att det inte finns något entydigt stöd för att licensjakt efter varg verkligen förväntas uppnå den eftersträlvade effekten i tillräckligt hög grad.

En generell brist i länsstyrelsens bevisning är vidare att man inte kunnat förevisa någon bevisning för att jakt i just de beslutade reviren kommer att minska de generella problemen med vargförekomsten man pekar på. Vargrevir återbesätts relativt snabbt enligt forskningen:

”I de vargrevir som övergavs och där flockarna upplöstes, återetablerades dock reviren senare i tre fall av fyra, antingen av flockmedlemmar eller av andra vargar. Tiden till återetablering var i genomsnitt 2 år, men varierade från 1 till 7 år, med snabbare återetablering ju större det totala vargbeståndet i området var.”¹⁵

Fakta från senare resultat av licensjakter ger än mer understöd till bristen i att uppnå syftet med jakten. Länsstyrelsen anger själva i sitt beslut (sid 14): ”Således kan effekten av den minskade tätheten vara kortare än ett år”. Av bifogade bilagor (20.1 + 20.2), framgår att Länsstyrelsen Värmland redan under licensjakten slutdel 2021, efter att reviret Stora Bör upplöstes, konstaterat nya revirmarkerande individer i jaktområdet; ”*mot slutet av jakttiden spårades revirmarkerande vargar i jaktområdets västra kant*”. Vidare tydliggör länsstyrelsen Värmland den kortvariga effekten av licensjakten; ”*Genom att ta bort ett revir så frigörs en yta, åtminstone tillfälligt. Det blir dock inte vargtomt eftersom vargar på vandring rör sig långa sträckor och nya vargpar etablerar revir i lediga områden ganska snabbt*”. Vidare skriver man att ”*Det är dock vanligt att det redan nästa vinter finns ett nytt vargpar i det lediga området, vilket innebär att effekten av licensjakten blir ganska kortvarig*”.

Även i reviret Andån hade det redan under licensjakten gång bildats ett nytt revir. Det betyder att det således i minst 50 % av de revir som sköts bort under licensjakten 2021, redan under den pågående licensjakten slutdel hade besatts av nya individer.

Det står således klart att syftet med licensjakten inte kan anses ha uppnåtts, eller i vart fall måste anses som klart osäker. Den kortvariga effekten att tillfälligt skjuta bort ett stort antal individer från revir, där minst hälften av reviren redan under jaktens slutdel är besatta av nya individer, står dessutom inte i proportion till den negativa påverkan på stammen som licensjakten medför eller i vart fall kan medföra. Beslutet om en licensjakt bör på dessa grunder upphävas.

I länsstyrelsen Värmlands publikation ”Uppföljning av licensjakt på varg 2015 – 2017” (bilaga 11), sammanfattar man licensjakterna med att ”I de flesta fall har sannolikt delar av syftet uppnåtts men det är ännu för tidigt att dra några långtgående slutsatser (punkt 4, stycke 3). Av ordvalen i sammanfattningen ”de flesta fall”, ”sannolikt”, ”delar av...”, ”men det är ännu för tidigt att dra några långtgående slutsatser”, drar Naturskyddsföreningen Gävleborg slutsatsen att det visar på en mycket stor osäkerhet kring om syftena med licensjakterna kan anses ha uppnåtts.

¹⁵ Sand, H, Liberg, O et al: ”Den Skandinaviska Vargen, en sammanställning av kunskapsläget från det skandinaviska vargforskningsprojektet Skandulv 1998-2014”, sidan 23.

Vidare anges (stycke 4, punkt 4 rapporten ovan) att ”avsaknad av färsk information om status och utbredning av revir kan därför leda till att vargar från kringliggande revir skjuts, vargar från utpekade revir finns kvar i området efter jakt, eller att jaktkvoten inte fylls. Tidigare erfarenheter med revir som försvunnit samt resultat efter licensjakt visar att det sällan tar lång tid innan nya eller kvarvarande vargar börjar nyttja dessa områden. Även då jakten i ett område bedöms ha gått enligt planen vet man inte om kringliggande revir kommer att breda ut sig eller om ett eller flera vargpar kommer ta över de lediga områden som bildas i och med jakten. Det optimala vore om kringliggande revir kunde breda ut sig och på så sätt minska koncentrationen av vargrevir. Om syftet är att avlägsna ett revir där man även haft bekymmer med skador på tamdjur, kan samma koncentration av vargrevir, men med nya vargar, fortfarande innebära ett lyckat resultat om antalet vargangrepp i området minskar. Länsstyrelserna i det Mellersta rovdjursförvaltningsområdet bedömer att licensjakten kan vara ett verktyg för att främja samexistensen mellan människa och varg. Underlaget för att dra konkreta slutsatser är idag begränsat”.

Naturskyddsföreningen Gävleborg menar att det med ovanstående summering av tidigare licensjakter framstår som högst oklart om syftena med en licensjakt kommer att kunna uppfyllas och vill särskilt poängtera osäkerheten kring att inte fel individer fälls. Sammanfattningsvis gör ett flertal tydliga påpekanden om osäkerheten genom att använda sig av uttrycken ”kan” och ”om”, uttrycks som således snarare är en förhoppning än ett konstaterande av fakta. Föreningen menar också att slutsatsen ”underlaget för att dra konkreta slutsatser är idag begränsat” tydligt INTE är förenligt med EU-domstolens krav på ”rigorösa vetenskapliga underlag”. Kan man inte dra konkreta slutsatser kan man inte heller besluta om en omfattande licensjakt på en strikt skyddad art.

Av bilaga 12, framgår en sammanfattande utvärdering gjord av länsstyrelsen Gävleborg efter licensjakten 2016. Där framgår att ”resultatet indikerar att människors vardag inte förändrats efter vargjakt. Den har inte heller påverkat vare sig acceptansen för varg eller övriga rovdjur, oron för rovdjur, förutsättningarna för att hålla tamdjur, risken för illegal jakt på rovdjur eller förtroendet för länsstyrelsen”. Det har således klarlagts att samtliga de syften som länsstyrelsen angivit som skäl för licensjakten, inte löses genom en omfattande licensjakt i utvalt län.

Föreningen anser det visat att licensjakten inte lett till en positiv effekt på vargens bevarandestatus och kan inte se att årets licensjakt skulle få ett annat resultat än vad som här påvisats.

2.5.2 Syftet att begränsa de negativa socioekonomiska konsekvenserna

Föreningen anser att det för närvarande saknas tillräckliga underlag gällande vargstammens påverkan på komplexa socioekonomiska förhållanden. Det närmare sambandet mellan förekomsten av varg och socioekonomiska konsekvenser måste beskrivas som ovisst.

Det framgår visserligen av den av länsstyrelsen åberopade skrivelsen från Sveriges Lantbruksuniversitet, *Påverkan från rovdjursangrepp på landsbygdsföretagens ekonomi från 2015*¹⁶ att det finns vissa direkta och indirekta kostnader för rovdjursangrepp mot tamdjur, t.ex. ökade arbetsinsatser och minskad reproduktiv förmåga hos får och nötkreatur.

Föreningen gör emellertid gällande att (1) rapporten är förhållandevis gammal och rör förhållanden fram till och med 2014. Sedan 2014 har skadorna av varg inom lantbruket mer än halverats enligt den årliga rapporten om viltskador.¹⁷ Uppgifterna är alltså inte aktuella. (2) Rapporten studerade den samlade effekten av rovdjursskador inom lantbruket, inte vargrelaterade skador specifikt. (3)

¹⁶ https://pub.epsilon.slu.se/12529/1/elofsson_et_al_150825.pdf

¹⁷ Se Viltskadecenter, rapport 2019-1 (sidan 6) https://pub.epsilon.slu.se/12529/1/elofsson_et_al_150825.pdf

Rapporten ger inte underlag för om jakt på rovdjur som metod minskar kostnaderna i lantbruksföretagens ekonomi.

Naturskyddsföreningen Gävleborg anser därmed att kunskapsläget i detta avseende måste anses vara tämligen otillräckligt. I rapporten ovan bekräftas detta med att det anges att det internationellt sett finns få studier av indirekta kostnader för rovdjursangrepp och rovdjursnärvaro samt att inga studier tidigare behandlat svenska förhållanden. Som framhålls i rapporten har även den metod som användes för att undersöka de indirekta kostnaderna i Sverige, en enkätstudie, begränsningar genom att det i en enstaka enkät är svårt att samla in bra data över flera år.

I Naturvårdsverkets skrivelse¹⁵ ”*Analys och redovisning av hur socioekonomin påverkas av en vargpopulation som har gynnsam bevarandestatus i Sverige*” anges vidare bl.a. följande; ”Forskning om påverkan av vargförekomst på människors vardag såsom till exempel välmående, hälsa och livskvalité är fortfarande i sin linda”. Därför anser vi att det inte är möjligt att dra några generella slutsatser utifrån nuvarande kunskapsläge. De näringsverksamheter som har mest problem med vargförekomst är tamdjurhållning och renskötsel. Dessa verksamheter har enligt tillgänglig statistik kunnat fortgå och utvecklas under det senaste decenniet trots vargpopulationens starka tillväxt under samma period. Vi bedömer därför att ekonomisk påverkan från vargförekomst på olika verksamheter på samhällsnivå inte är så omfattande att verksamheterna påtagligt försvåras.

I en rapport från SLU är det vidare visat att det *inte* finns något samband mellan koncentrationen av varg och skador på får.¹⁸ Får är det utan konkurrens vanligaste bytet bland tamdjuren. Rapporten visar på en allvarlig brist i beslutet eftersom avsikten är att man genom att minska vargens koncentration ska gynna socioekonomi och tamdjurhållning. Men något sådant orsakssamband har inte kunnat visas utan rapporten visar tvärtom att det *inte finns* ett sådant samband när det gäller den vanligaste skadetyper. Skadenivån beror snarare på koncentrationen av fårgårdar än tätheten av varg.

När det gäller reviret Prästskogen så skriver länsstyrelsen att ”vargarna i reviret har tidvis skapat stora problem för främst jägare med jakthundar men även tamdjurshållningen i området”. Vidare anger man att ”det sammanslagna rovdjurstrycket utgör en stark påverkan på älgstammen kopplat till bland annat kalvöverlevnad”. Föreningen konstaterar att ”ett sammanlagt rovdjurstryck” inte är ett av skälen till undantag för en omfattande licensjakt på varg som skyddad art.

För reviret Gullsjön anger länsstyrelsen att ”reviret ligger mitt i det mest revirtäta området på gränsen mellan Gävleborg och Dalarna. Tätheten mellan reviren har resulterat i ett flertal olägenheter från vargarna i området i form av skadeproblematik samt oönskat beteende”. Vidare anges att länsstyrelsen gör bedömningen att vargarnas närvaro påverkar befolkningen i detta område på ett negativt sätt och att vargarna genererar oro.

Länsstyrelsen skriver i sitt beslut att ”under de senaste åren har sex hundar angripits av varg under jakt i reviret Prästskogen. Inom området som utgör Gullsjöns revir har tre hundar angripits under jakt”. Det saknas här såväl specifikation om vad de ”senaste åren” avser samt hur det förebyggande arbetet, som är ett krav enligt art- och habitatdirektivet, har genomförts. Därtill kan föreningen konstatera att om villkoren för skydds jakt är uppfyllda så kan denna jaktform tillämpas, något som inte skall förväxlas med en omfattande licensjakt.

---

¹⁸ Frank J, Svensson L, et al. *Analys av sambandet mellan vargtäthet och antalet fårbesättningar*, Viltskadecenter, SLU 2015-09-30, sidan 2 och 14.

Man anger vidare att under en tidsperiod av fem respektive tre år, har länsstyrelsen kvalitetssäkrat tamdjur dödade av varg vid tre tillfällen i områdena som innefattar Prästskogen och Gullsjön. Utöver skador som direkt kan kopplas ihop med skadegörande familjegrupp angrips årligen flertalet tamdjursbesättningar i gränstrakterna mellan flera revir. Revirtätheten i länet gör att det är mycket svårt att bedöma exakt vilken eller vilka individer som varit skadegörande.

Naturskyddsföreningen Gävleborg menar att de få angrepp som har skett under en tidsperiod på tre respektive fem år i första hand skall motverkas genom förebyggande åtgärder. Har dessa prövats men inte visat sig tillräckliga är skydds jakt i nödfall tillämpligt. Licensjakt är inte en motiverad grund där tamdjur dödas vid tre (3) tillfällen under en tre- respektive femårsperiod. Länsstyrelsen har inte heller redogjort för hur de skadeförebyggande åtgärderna sett ut på plats vid de få angrepp som skett, eller hur man idag arbetar med förebyggande åtgärder som är det alternativ som i första hand skall väljas där jakt endast i undantagsfall kan beviljas om de förebyggande åtgärderna visat sig verkningslösa. Eftersom länsstyrelsen själv anger att det varit svårt att bedöma exakt vilken eller vilka individer som varit skadegörande, utgör inte heller detta något skäl för en licensjakt på måfå, enligt de kriterier som är gällande.

Grundprincipen i det svenska viltskadesystemet är att viltskador ska förebyggas. De stora rovdjuren är fredade på grund av att de bedöms vara sårbara eller hotade. Viltskador orsakade av fredade arter ska om möjligt förebyggas med andra metoder än jakt. Först om det inte finns någon annan lämplig lösning för att förebygga viltskador kan jakt på fredat vilt tillåtas. Med vad länsstyrelsen anfört menar vi att för att förebygga skador i framtiden skall just förebyggande metoder användas, i synnerhet uppsättande av godkända rovdjursavvisande stängsel.

Av den utvärdering som länsstyrelsen Gävleborg gjorde efter licensjakten 2016 i sin rapport Dnr 511-8562-16 (bilaga 13), framgår att en övervägande majoritet (60 %) inte anser att licensjakten har förändrat deras vardag och ytterligare 25 % ansåg att den endast förändrats något (sid 6, diagram 8). Av diagram 9 (sid 7) framgår bland annat att oron för tamdjurs säkerhet *ökade* mer än den minskat efter licensjakten. Även oron för människors säkerhet visar att den *ökade* i stället för minskat efter genomförd licensjakt.

På fråga 9 i rapporten, om den genomförda licensjakten påverkat acceptansen för rovdjur, oron för rovdjur, acceptans för varg, förutsättningar för att hålla tamdjur, risken för illegal jakt samt förtroendet för länsstyrelsen, svarade majoriteten att deras uppfattning generellt var oförändrad. I sammanfattningen av svaren i diagram 10 (angivet 9, sid 8), framgår att de som ansåg acceptansen för varg vara oförändrad eller till och med hade minskat var sju (7) gånger så många som de som ansåg att acceptansen för varg hade ökat. Även förutsättningarna för att hålla tamdjur, risken för illegal jakt och förtroendet för länsstyrelsen visade sig hos en överväldigande majoritet vara oförändrat eller till och med sämre.

Sammantaget visar således denna rapport, utförd på plats i aktuellt län med respondenter som förvaltningens syften direkt riktar sig mot, att licensjakten inte uppfyller dess syften. Detta sammanfattas väl i länsstyrelsens egen summering (bilaga 12): *”Resultatet indikerar att människors vardag inte förändrats efter vargjakten. Den har inte heller påverkat vare sig acceptansen för varg eller övriga rovdjur, oron för rovdjur, förutsättningarna för att hålla tamdjur, risken för illegal jakt på rovdjur eller förtroendet för länsstyrelsen”*. Föreningen konstaterar av rapporten att licensjakten i många fall snarare har haft direkt motsatt effekt och försämrat de syften som var avsedda att uppnås.

Länsstyrelsen nämner inte heller något om de negativa socioekonomiska konsekvenserna som en beviljad licensjakt innebär och de positiva effekterna vargstammen har på såväl vårt samhälle som den

biologiska mångfalden i det ekosystem som den är en del i. I Gävleborgs län finns ett flertal naturturismföretag inriktade på stora rovdjur och med utrymme för att fler etablerar sig. Dessa företag och dess förutsättningar för att fortleva begränsas kraftigt av den omfattande jakten på samtliga stora rovdjur, inte minst varg.

Eftersom årets beslut om licensjakt och syften med jakten är i stort sett identiska med föregående års syften samt då beviljade och genomförda licensjakt på totalt 28 individer, menar föreningen att förra årets syften uppenbarligen inte kan ha uppfyllts eftersom ett nytt licensjaktbeslut så snart återigen har fattats. Detta visar att länsstyrelsens målpuppfyllnad gällande syftena med en licensjakt starkt kan ifrågasättas.

Med vad som anförts och redovisats ovan menar vi att länsstyrelsen även här brister i sin skyldighet att påvisa att syftet med licensjakten kommer att uppnås och kommer medföra ett positivt resultat på vargstammens utveckling.

2.5.3 Ökat förtroende för myndigheterna och förvaltningen

Med hänsyn till vad länsstyrelsen anför i sitt beslut samt utifrån det vetenskapliga underlag som lagts till grund för beslutet är det enligt vår mening inte heller visat att det beslutade undantaget om licensjakt är ändamålsenligt, när det gäller att *om möjligt* öka förtroende för den svenska rovdjursförvaltningen – vilket anges som en viktig beståndsdel i hur förutsättningarna för samexistens ska uppnås.

I länsstyrelsen Värmlands publikation ”Uppföljning av licensjakt på varg 2015 – 2017” (bilaga 11), redovisades en uppföljande rapport (3.4) riktad till get- och fårägare i länet, ”Om rovdjur och förvaltningen av dem - så tycker får- och getägare i länet” (publ.nr. 2016:39). Den visade att förtroendet för Länsstyrelsen ökar genom möjligheten att få bidrag till förebyggande åtgärder och ersättning för skada.... Det torde således vara ett arbete med ökade förebyggande åtgärder och ersättning för eventuella inträffade skador som länsstyrelsen borde prioritera i arbetet för att öka förtroendet, inte återkommande omfattande licensjakter.

Även publikationen från länsstyrelsen Gävleborg som nämnts tidigare, bilaga 13, påvisar att myndigheternas och förvaltningens förtroende inte ökat genom beslutad och genomförd licensjakt. Cirka 20 % anser att förtroendet har ökat, men ca 63 %, tre gånger så många anser att förtroendet varit oförändrat eller till och med minskat för länsstyrelsen. Syftet att öka förtroendet för förvaltningen genom en licensjakt, kan därmed inte anses ha uppfyllts med rigorösa vetenskapliga rapporter. Se även punkt 2.5.8.

2.5.4 Licensjakten leder till ökad samexistens och minskad illegal jakt

Länsstyrelsen anger som skäl att licensjakt efter varg kan medverka till att acceptansen för rovdjur i den svenska faunan upprätthålls. Naturskyddsföreningen menar att den vetenskapliga bilden är motsägelsefull och högst osäker.

Länsstyrelsen anger vidare att ”minskad acceptans för vargen som art sammankopplas med minskat förtroende för förvaltande myndigheter och motreaktionen *kan i vissa fall* visa sig som illegal jakt”. Som framgår av formuleringen är de vetenskapliga underlagen även här bristfälliga.

Enligt rapporten "Attityder till rovdjur och rovdjursförvaltning" framgår att mellan åren 2004-2014 har acceptansen för varg minskat från 56 till 47 procent, detta samtidigt som vi infört och bedrivit licensjakt åren 2010, 2011, 2013, 2014.¹⁹ Detta är enligt föreningens mening en klar indikation på att en licensjakt **inte** påverkar acceptansen för rovdjur i positiv riktning.

Skandulv konstaterade 2012 att den illegala jakten kan ligga på 15-20 procent av den totala dödligheten för populationen nationellt.²⁰

I en färsk rapport från 2020 konstaterade Skandulv att den illegala jakten fortfarande uppgår till ca 20 procent och upplevs som så omfattande att den i dagsläget hämmar vargstammens tillväxt.²¹ Med vad som påvisats i stycket ovan har en återkommande licensjakt således inte heller påverkat den illegala jaktens omfattning i positiv riktning med rigorösa vetenskapliga rapporter.

I den senare rapporten från Skandulv, som länsstyrelsen också hänvisat till, så menar forskarna att det – trots vad som anförts ovan – föreligger ett positivt samband mellan licensjakt och illegal jakt. Det framgår emellertid av forskningsrapporten att detta bara framgick av en av modelleringarna ("significant only in the Cox model"). Forskarna pekar också på att deras underlagsstatistik om den illegala jakten är befattad med osäkerhet ("Thus, we conclude that although we have not been able to demonstrate that disappearance = poaching in an unambiguous way, we have presented both data and strong arguments..."). Vad gäller slutsatserna är forskarna själva försiktiga, vilket man understryker genom att skriva att resultaten *indikerar* att licensjakt *kan* ha en *något* dämpande effekt på illegal jakt: ("Our results indicate that legal culling may have some dampening effect on large carnivore poaching").

Länsstyrelsen hänvisar också i denna del återkommande till en doktorsavhandling från SLU, som referens till att minskad acceptans leder till illegal jakt.²² Av en närmare granskning av avhandlingens metoder framkommer emellertid att forskningen utgår från intervjuer av 39 jägare, som inte själva bedrev illegal jakt. Urvalet utgick "intuitivt" från organiserade jägarkåren, trots att det inte finns någon vetenskapligt belagd uppgift om att det just skulle vara medlemmar i jägarorganisationerna som bedriver illegal jakt.

Även om avhandlingen ger intressant insyn i hur en mindre del av jägarkåren resonerar, så saknas alltså helt vetenskaplig koppling till individer som bedriver illegal jakt. Att det endast rör sig om 39 intervjuade personer (som delvis rekommenderat varandra), medför att undersökningen knappast kan anses ha gjorts utifrån ett representativt urval eller ha rigorös vetenskaplig grund:

"A total of thirty-nine in-depth, semi-structured interviews were carried out with hunter respondents at various geographical sites across Sweden 2014-2016. (...) Hunters were the intuitive demographic for this study given that as far as has been discerned in Sweden, Norway and Finland alike, card-carrying hunters are the ones actually engaging in illegal hunting, often alongside of or in conjunction with legal hunts of fair game. (...) Hunting respondents were selected through a snowball method that operated from a tripartite departure (...): contacts from representatives from the *Swedish Hunting Association* and the

¹⁹ Sandström *et al.* 2014. Attityder till rovdjur och rovdjursförvaltning. Institutionen för Vilt, Fisk och Miljö, Sveriges Lantbruksuniversitet. Rapport 2014:1.

²⁰ Liberg *et al.* 2012. *Shoot, shovel and shut up: cryptic poaching slows restoration of a large carnivore in Europe*. Proceedings of the Royal Society B 279: 910-915.

²¹ Liberg *et al.* 2020 *Poaching-related disappearance rate of wolves in Sweden was positively related to population size and negatively to legal culling*, Biological Conservation 2020.

²² von Essen, E. 2016. *In the Gap between Legality and Legitimacy; Illegal Hunting in Sweden as a Crime of Dissent*. Doctoral Thesis, Swedish University of Agricultural Sciences, Sweden. Länk: https://pub.epsilon.slu.se/13567/7/essen_e_von_160815.pdf

Formaterat: Engelska (USA)

Formaterat: Engelska (USA)

Formaterat: Engelska (USA)

National Hunters Association, personal or professional contacts to the researchers, and soliciting the perspectives of hunters from an online hunting forum, *robsoft*. Each respondent was then asked to suggest additional names in any part of the country”.²³

Det finns också flera forskningsrapporter som direkt motsäger de slutsatser som länsstyrelsen för fram i beslutet:

”Our results suggest that reduced protections under the Endangered Species Act (ESA) for wolves in the form of policies allowing selective liberalized killing may increase wolf mortality risk and incidence beyond the wolves legally killed.”²⁴ (Bilaga 4)

”However, with a year-long culling policy signal, we found annual growth rate had a 92% probability to be lower”.²⁵ (Bilaga 5)

”Contrary to the prediction that a wolf hunt has the potential to increase tolerance for a carnivore species (Ericsson & Heberlein 2003; Treves 2009), we found no evidence that individual tolerance for wolves among wolf range residents increased in the year following the inaugural 2012 wolf hunting and trapping season.”²⁶ (Bilaga 6)

”Harvests intended to reduce crop and livestock losses have had limited effectiveness (...). Private hunters and government culling agents often do not selectively target the individuals that cause economic losses (...). Many individual carnivores pose no threat to crops, domestic animals, or humans, despite having access to them for years (...). Hunters can even increase the risk of conflict if they wound rather than kill carnivores (Rabinowitz 1986; Hoogesteijn et al. 1993; Linnell et al. 1999). In short, hunting is unlikely to reduce human-carnivore conflict and might even increase it.”²⁷ (Bilaga 7)

I länsstyrelsen Värmlands publikation ”Uppföljning av licensjakt på varg 2015 – 2017” (bilaga 11), redovisades en uppföljning efter licensjakterna i Örebro län där man konstaterade att ”acceptansen för varg var efter genomförda licensjakter oförändrad jämfört med före licensjakterna” (3.4).

Även publikationen från länsstyrelsen Gävleborg som nämnts tidigare, bilaga 13, påvisar att vare sig acceptansen för varg eller möjligheten till att ha tamdjur ökat och att risken för illegal jakt inte minskat genom beslutad och genomförd licensjakt. Cirka 80 procent ansåg att acceptansen för varg var oförändrad eller till och med hade *minskat*, och endast knappt 12 procent ansåg acceptansen ökat. Cirka 60 procent ansåg att möjligheterna att hålla tamdjur var oförändrad eller *minskat* efter genomförd jakt, och endast cirka 23 procent, drygt en tredjedel så många ansåg att möjligheterna förbättrats. Vad gäller risken för illegal jakt uppgav cirka 50 procent att den var oförändrad eller hade *ökat*, och cirka 25 procent valde att inte svara på frågan...

Syftet att öka samexistensen och minska den illegala jakten genom en licensjakt, kan därmed inte anses ha uppfyllts med rigorösa vetenskapliga rapporter.

Sammanfattningsvis anför Naturskyddsföreningen att den vetenskapliga bevisningen har allvarliga brister när det gäller ändamålsenligheten i länsstyrelsens syfte att jakten ska öka möjligheterna till

²³ *Ibid*, sidan 47-48.

²⁴ Santiago-Ávila et al. *Liberalizing the killing of endangered wolves was associated with more disappearances of collared individuals in Wisconsin, USA*, Nature Scientific Reports, 2020.

²⁵ Chapron & Treves, *Blood does not buy goodwill: allowing culling increases poaching of a large carnivore*, Proceedings of the Royal Society, 2016

²⁶ Hogberg, Treves et al. *Changes in attitudes toward wolves before and after an inaugural public hunting and trapping season: early evidence from Wisconsin's wolf range*, Environmental Conservation 2015.

²⁷ Treves, Karanth, *Human-Carnivore Conflict and Perspectives on Carnivore Management worldwide*, Conservation Biology, 2003.

Formaterat: Engelska (USA)

Formaterat: Engelska (USA)

samexistens och på så sätt förbättra vargens bevarandestatus. Den vetenskapliga bilden när det gäller licensjaktens inverkan på acceptans och illegal jakt är motsägelsefull och en hel del forskning tyder snarare på att ökad beståndsbegränsande jakt efter varg kan leda till negativa resultat.

Med hänvisning till EU-domstolens uttalande i Tapiola (C-674/17) om positivt nettoresultat för vargens bevarandestatus, bevisbörda, rigorösa vetenskapliga uppgifter och försiktighetsprincipens tillämpning vid osäkerhet, måste det överklagade beslutet anses oförenligt med art- och habitatdirektivet.

2.5.5 Minskad oro

Länsstyrelsen säger sig utifrån kvalitetssäkrad dokumentation ha gjort bedömningen att vargarnas närvaro påverkar befolkningen i dessa områden på ett negativt sätt och att vargarna genererar oro, vilket är en påtaglig olägenhet. Det saknas dock hänvisning och underlag på denna kvalitetssäkrade dokumentation. Vidare anser vi att en upplevd oro inte ryms som ett av de absoluta skäl för undantag som omnämns gällande en strikt skyddad art enligt artikel 16.1 art- och habitatdirektivet. En upplevd oro skall i stället åtgärdas genom information och upplysning såsom en del av det förebyggande arbetet.

EU-domstolen har också i *Tapioladomen* klargjort att man inte får "förväxla" olika legala grunder för jakt i undantagsreglerna i direktivet. De sociala skälen för jakt och egendomsskydd kan alltså inte användas på det sätt som länsstyrelsen gjort i licensjaktbeslutet eftersom de har egna rekvisit med egna strikta krav. Detta påtalas tydligt även i EU-kommissionens nyligen uppdaterade och släppta vägledning "Vägledning om strikt skydd för djurarter av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet C/2021/7301 final" (bilaga 16), bilaga III punkt 6.1): "Undantag enligt artikel 16.1 e kan, såsom förklaras i kapitel 3.2.1, exceptionellt användas för att tillåta att vissa vargindivider fångas in eller hålls, under förutsättning att flera ytterligare strikta villkor efterlevs. Föreningen menar att en årligen återkommande licensjakt inte kan anses vara exceptionell (= sällsynt, unik).

Vidare framgår under samma punkt: "Målet med ett undantag som grundar sig på artikel 16.1 e kan i princip inte förväxlas med målet med ett undantag som grundas på artikel 16.1 a–d i detta direktiv, vilket innebär att den förstnämnda endast kan utgöra grund för att anta ett undantag endast om de sistnämnda bestämmelserna inte är relevanta. Om målet med undantaget omfattas av någon av strecksatserna a–d i artikel 16 måste undantagen baseras på en (eller flera) av de strecksatserna. Det måste finnas insyn i undantaget och skälen till varför man använder dem. Om det huvudsakliga syftet till exempel är att förhindra allvarliga skador på tamdjur/egendom så ska strecksats b användas. Om en tillvagd varg beter sig farligt så ska strecksats c användas. Strecksats e är därför inte någon generalbestämmelse som kan användas för alla typer av dödande".

Längre ner under punkten framgår även: "Dessutom måste undantag som baseras på artikel 16.1 e, jämfört med de som avses i artikel 16.1 a–d, uppfylla ytterligare restriktiva villkor. Användningen av detta undantag tillåts på strikt övervakade villkor, med tydliga tillstånd som kräver territoriella, tidsbetingade och personligt utförda kontroller för att säkerställa en effektiv efterlevnad. Dessutom måste den vara selektiv, användas i begränsad utsträckning och omfatta ett begränsat antal individer.

När det gäller selektivitet måste undantaget avse individer som väljs ut på ett så specifikt och lämpligt sätt som möjligt, i ljuset av det mål som eftersträvas genom undantaget. Såsom underströks av EU-domstolen i mål C-674/17 kan det vara nödvändigt att inte bara begränsa undantaget till den berörda arten eller till typer eller grupper av individer av denna art, utan även till enskilda individer."

Föreningen menar med anledning av texten ovan att beslutet strider mot kravet på ett begränsat antal individer då antalet vida överskrider vad som kan anses "begränsat" vilket också stöds av EU-kommissionens tidigare uttalanden om tidigare licensjaktbeslut och det motiverade yttrandet mot Sverige 2015. Föreningen menar även att det tydligt framgår av den nyligen uppdaterade vägledningen att det inte är tillräckligt att begränsa undantaget till grupper av individer (hela revir), utan att det skall gälla enskilda individer.

Publikationen från länsstyrelsen Gävleborg som nämnts tidigare, bilaga 13, påvisar att majoriteten (cirka 57 %) *inte* påverkats av licensjakten. Därtill anger 18 procent att de upplevt en *ökande* oro, och endast 17 procent att den minskat, vad avser oro för rovdjur.

Rapporten "En attitydundersökning om stora rovdjur och rovdjursförvaltning" från SLU 2021 (bilaga 15), påvisar att rädslan för rovdjur har ökat, och att även rädslan för att möta andra arter i naturen har ökat, till exempel vildsvin. Föreningen menar att beslutade licensjakter därmed inte har bidragit till att minska oron. Tvärtom menar vi att såväl licensjakten som en del av de beslutade skyddsjakterna många gånger har varit både obefogade och kontraproduktiva. Beslutade jakter uppfattas många gånger som att det är ett tecken på att rovdjur skall gå till angrepp, när en mer relevant och progressiv åtgärd i stället hade varit ökad information och förebyggande insatser.

2.5.6 Hundanvändning

Enligt 27 § jaktlag (1987:259) skall jakten bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande. Trots detta "rekommenderar" länsstyrelsen att högst tre hundar används som förföljer en och samma varg samtidigt. Länsstyrelsen "rekommenderar" även att hundar inte byts under jakt på en och samma varg under en och samma dag. Naturskyddsföreningen Gävleborg anser att denna vagt angivna tillåtna hundanvändning inte följer jaktlagen 27 § om att inte utsätta viltet för onödigt lidande.

2.5.7 Inverkan på älgförvaltningen

Naturskyddsföreningen Gävleborg gör gällande att en inblandning av älgförvaltningen i frågan om licensjakt på varg, inte är ett relevant undantag och därtill är komplicerad samt saknar entydiga rigorösa vetenskapliga rapporter. Föreningen finner inte heller något tydligt angivet problem där en licensjakt torde utgöra lösningen på "inverkan på älgförvaltningen".

Älgstammen ska förvaltas och hållas nere med hänsyn till betesskador på skogen och trafikolyckor å ena sidan, samt vara en del av en meningsfull älgjakt å andra sidan. Samtidigt ska älgstammen hålla en hög kvalitet med avseende på reproduktion, könsfördelning och medelålder. Det står sedan tidigare klart att när naturen genom sina predatorer förvaltar klövviltstammarna så blir urvalet och den långsiktiga fortlevnaden och balansen bäst. Rovdjur gör ingen skillnad på kön eller troféer, de väljer ut de svagaste och mest lättjagade individerna för sin jakt. De individer som däremot är svårjagade lever vidare och kan därigenom sprida sina gener vidare för en bättre och långsiktigt hållbar stam.

Huruvida älgstammen har påverkats av vargpopulationen så att den nu är för liten - eller är för stor - kommer motstridiga rapporter om nästan varje vecka. Det står dock klart att skogsbolagen/skogsägare driver på för en så låg älgstam som möjligt för att motverka skador, och att jägarintresset önskar se en så hög älgstam som möjligt för att kunna ha ett högt uttag till höstens jakt. Om den idag begränsade vargpopulationen påverkar älgstammen finns det idag ingen entydig vetenskaplig samling kring. Inte

heller om en påverkan är positiv (att vargen håller nere klövviltstammarna, minskar skador på både skogen och trafikolyckor, samt bidrar till en starkare älgstam), eller om den är negativ för jägarintresset som eventuellt inte kan ha lika stor avskjutning. Att de olika intresseområdena har sina egna sanningar framgår av bifogade rapporter, och vi kan samtidigt konstatera att avskjutningen av älg under perioden 2004 – 2016 ökat i Gävleborgs län samtidigt med att vargstammen ökat (bilagor 14, 21, 22, 23).

Vad som dock klart framgår är att inverkan på älgförvaltningen inte är ett skäl till de strikta undantagen enligt art- och habitatdirektivet. I EU-kommissionens nyligen uppdaterade och släppta vägledning "Vägledning om strikt skydd för djurarter av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet C/2021/7301 final" (bilaga 16), bilaga III punkt 3 st. 6 "Till skillnad från angrepp på tamdjur kan vilda, inhemska rovdjurs angrepp på vilda hovdjur hur som helst inte förhindras eller minskas, eftersom detta är en del av de naturliga processer som politiken för den biologiska mångfalden syftar efter att återställa och bevara. Detta är en stor utmaning för Europas jägare, eftersom man måste ta hänsyn till de stora rovdjurens återkomst när man planerar jakten och fastställer jaktkvoterna på vilda hovdjur. Slutligen måste man erkänna att vargarna bidrar till att reglera rovdjurens täthet (Ripple, W.J. och Beschta, R.L., 2012), liksom de tillhörande fördelarna, bland annat färre minskade skador på skogsbruk och jordbruksgrödor".

Länsstyrelsen anger även att "hänsyn bör därför tas till jakt med hund i samband med beslut om licensjakt efter varg". Att någon hänsyn skall tas framgår inte av art- och habitatdirektivet och länsstyrelsen har inte heller preciserat någon hänvisning till detta såsom undantag.

Naturskyddsföreningen Gävleborg gör gällande att älgförvaltningen inte utgör skäl för licensjakt och undantag enligt artikel 16.1 art- och habitatdirektivet. Skogsstyrelsen meddelade i ett pressmeddelande i juni 2020 att årets resultat i inventeringen av betesskador visar på en minskning jämfört med tidigare år.²⁸ Älgstammens minskande population i regionen är tydlig och det har en stor inverkan på betesskadornas utveckling. Uppgifterna skiljer sig markant mellan jägarkåren och skogsbolagen som nämnts, där skogsbolagen har som mål att ha så lite skador som möjligt och påtalar förekomst av älg, och där jägarkåren vill ha desto fler älgar att kunna jaga men vittnar om att stammen har reducerats kraftigt.

I länsstyrelsen Värmlands publikation "Uppföljning av licensjakt på varg 2015 – 2017" (bilaga 11), sammanfattar man licensjakterna och inverkan på älgförvaltningen med att "*I några fall har älgobsen ökat i områden där det varit licensjakt vilket kan tyda på en ökad reproduktion av älg* (punkt 4, stycke 3). Föreningen drar slutsatsen att "*några fall*" samt "*kan tyda på...*", är en mycket osäker och närmast minimal påverkan som inte står i proportion till ett undantag för jakt på en skyddad djurart och är inte förenlig med undantagen i art- och habitatdirektivet. Länsstyrelsens egna data om älgavskjutningen (bilaga 23) visar att vargstammens utveckling inte påverkat avskjutningsstatistiken.

2.5.8 Samhällets syn på rovdjursförvaltningen

SLU släppte under våren 2021 rapporten "En attitydundersökning om stora rovdjur och rovdjursförvaltning" (bilaga 15). Rapporten utgör en del av en långtidsstudie som utförs av SLU, Sveriges lantbruksuniversitet i samarbete med Umeå universitet och Lunds tekniska högskola. Tidigare undersökningar har genomförts vart femte år, 2004, 2009, och 2014.

²⁸ <https://via.tt.se/pressmeddelande/betesskador-pa-skogen-minskar-i-mellansverige?publisherId=415163&releaseId=3278153>

Av den aktuella rapporten framgår att en övervägande majoritet, 89 procent, gillar att det finns varg i Sverige eller är neutrala jämfört med endast tolv procent som är negativa. Även i Gävleborg är 71 procent positiva eller neutrala till att det finns varg i Sverige och endast 30 procent negativa. Nationellt är 84 procent positiva till de beslutade målen om varg i Sverige och 16 procent negativa. Även i Gävleborg är 65 procent positiva eller anser förvaltningsmålen som acceptabla jämfört med 35 procent som är negativa. En stor majoritet på 87 procent anser även att det är viktigt att Sverige uppfyller sina internationella avtal (där EU:s art- och habitatdirektiv ingår, *vår anm*).

Vidare framgår att Naturvårdsverket med 84 procent har högst förtroende för att bestämma om rovdjursförvaltningen följda av länsstyrelsen med ett stöd på 77 procent. Samtidigt har stödet för att lokalbefolkningen skall ha inflytande stadigt minskat sedan 2004, även om det fortfarande finns en majoritet för detta. Majoriteten anser inte heller det vara acceptabelt att begränsa rovdjurens antal på grund av människors rädsla och ännu färre anser det vara acceptabelt att begränsa rovdjurens antal på grund av konkurrens om det jaktbara viltet. Samtliga förebyggande åtgärder har större stöd än jakt på rovdjur som orsakar problem, där 94 procent stödjer rovdjursavvisande stängsel som metod.

Rädslan för varg har ökat över tid nationellt, men är fortfarande mycket lägre än rädslan för att möta en björn. Det är också viktigt att säga att inte bara rädslan för stora rovdjur har ökat över tid utan också rädslan för andra arter som vildsvin har ökat. Generellt är fler människor i dag rädda för att träffa vilda djur när de är ute i naturen jämfört med för 16 år sen.

Sammanfattningsvis visar denna rapport på att stödet för varg och beslutade förvaltningsmål är nationellt väldigt stort, men även i vargtäta län som Gävleborg. Att Sverige skall följa internationella avtal stöds av en så stor majoritet som 87 procent och det finns inget stöd för att reducera rovdjurens antal på grund av rädslor. En stor majoritet anser även att de förebyggande insatserna skall användas i stället för jakt, något som också tydligt framgår av EU:s direktiv och dess vägledning. Det framgår även att beslutande myndigheter, såväl Naturvårdsverket som länsstyrelsen tillsammans med Naturskyddsföreningen, har ett högt förtroende att sköta om förvaltningen. Länsstyrelsens påstående om ett minskande förtroende för den rådande förvaltningen, ökande socioekonomiska konsekvenser med en tätare och större vargstam samt försvårade förutsättningar för tamdjurshållning är felaktiga då tamdjursangreppen avsevärt minskat trots en ökande vargstam i takt med att godkända rovdjursavvisande stängsel satts upp. Att myndigheterna inte skulle ha något förtroende eller ett väldigt lågt sådant, påstås av enstaka intresseorganisationer med en egen agenda, men stöds inte av den stora allmänheten. Tilläggas kan att dessa intresseorganisationer inte heller ger sitt stöd för vare sig den förvaltningsnivå som har beslutats av myndigheter eller den vetenskap som ligger till grund för beslutet.

Rädslorna för samtliga rovdjur, men även andra vilda djur, har dessvärre stigit. Föreningen menar att enskilda intresseorganisationers hårda lobbyverksamhet och påverkans effekter tillsammans med en del olyckliga skyddsjaks- och licensjaktbeslut har bidragit till denna negativa trend. Vi menar att myndigheten bör ta ett större ansvar för att sprida relevant och faktabaserad information för att motverka obefogade rädslor.

3. Sammanfattning

Sammanfattningsvis drar Naturskyddsföreningen Gävleborg slutsatsen att den beslutade licensjakten på varg såväl i Gävleborgs län som nationellt inte är förenligt med EU:s art- och habitatdirektiv.

Föreningen menar att

- beslutet är ett nytt beslut som redan ligger för prövning hos Högsta förvaltningsdomstolen och skall därför avvisas med anledning av risk för litispensens.
- vargstammen idag inte har en gynnsam bevarandestatus med hänsyn tagen till den låga populationen, det minimala genetiska inflödet som inte når upp till uppsatta mål och den inavelsdepression som arten befunnit sig i under en lång tid (minst 33 år) och där inavelsgraden idag är 0,23 vilket är nästan likställt med syskonparning, en inavelsgrad som på 33 år endast har gått ner med två procent. Därtill har i vart fall delar av stammen efter förra årets licensjakt nu konstaterats lida av en extremt hög kryptorkism (41 %).
- Tapiola-domens avgörande inte har beaktats i Högsta förvaltningsdomstolens avgörande 2016, framför allt vad gäller att medlemsländer inte kan tillgodoräkna sig genetisk förstärkning från grannländer utan skyddade vargpopulationer – något som svenska myndigheter gjort när man tagit fram referensvärdet på 300 vargar.
- inte heller den forskningsartikel av professor Linda Laikre och Nils Ryman m.fl. som publicerades 2016 (bilaga 2), att den svenska vargstammen bör bestå av ca 1 200 vargar om den ryska vargstammen inte räknas in för en långsiktigt livskraftig population, har HFD tagit ställning till i sitt tidigare domslut.
- licensjaktbeslutet överskrider den begränsade mängd, såväl regionalt som nationellt, som kan komma i fråga genom undantag och är oproportionerligt stor jämfört med de mycket osäkra resultat som kan uppnås.
- selektiviteten inte kan tillgodoses med den precision som krävs för att inte riskera att påverka artens gynnsamma bevarandestatus negativt.
- risken att fel individer som är genetiskt värdefulla fälls är uppenbara, framför allt i reviret Gullsjön, och att man inte tagit fasta på försiktighetsprincipen och den strikta selektivitet som krävs.
- arten genom en omfattande licensjakt inte med rigorösa vetenskapliga underlag har påvisats ha en positiv nettoeffekt på artens långsiktiga bevarandestatus.
- försiktighetsprincipen i tillräcklig utsträckning inte har omfattats av beslutet om en licensjakt.
- osäkerheterna i populationsberäkningarna är för stora för att helt förlita sig på i beslutet om en licensjakt.
- beslutet, som innebär jakt i ett revir som delas med Jämtlands och Västernorrlands län, saknar legitimitet då dessa län inte har fått någon beslutsrätt. Revir som är gränsöverskridande med tre (3) län bör inte kunna påverkas negativt av ett (1) angränsande län. Beslutet motverkar även den grundläggande strategin och beslutet om att minska rovdjurstrycket i det mellansvenska förvaltningsområdet och att arten skall spridas i sitt naturliga

utbredningsområde.

- länsstyrelsens angivna syften, att öka samexistens mellan människa och varg. begränsa den negativa socioekonomiska och psykosociala påverkan, underlätta tamdjurshållning och begränsa skador orsakade av varg, samt att bevara vargstammens gynnsamma bevarandestatus, inte med rigorösa vetenskapliga rapporter kunnat påvisas uppnås med en licensjakt och som ur ett helhetsperspektiv leder till en positiv nettoeffekt på vargens bevarandestatus.

Bilagor/hänvisningar

1. ArtDatabanken, SLU: Nyhet Varg på rödlistan, april 2020.
<https://www.artdatabanken.se/var-verksamhet/rodlistning/dagens-rodlistade-art/varg/>
2. Laikre, Olsson & Ryman et al, *Metapopulation effective size and conservation genetic goals for the Fennoscandian wolf (Canis lupus) population*, Nature Heredity 2016.
<https://www.nature.com/articles/hdy201644>
3. Naturvårdsverket, *Naturvårdsverkets vägledning i samband med beslut om att överlåta möjligheten att fatta beslut om licensjakt på varg 2022 till länsstyrelserna*. (NV-04765-21).
<https://www.naturvardsverket.se/contentassets/4d594327ce35428f8aac1ed66547e8a9/bilaga-1-vagledning-till-beslutet-om-overlatelse-att-besluta-om-licensjakt-2022.pdf>
4. Santiago-Ávila et al. *Liberalizing the killing of endangered wolves was associated with more disappearances of collared individuals in Wisconsin, USA*, Nature Scientific Reports, 2020.
5. Chapron & Treves, *Blood does not buy goodwill: allowing culling increases poaching of a large carnivore*, Proceedings of the Royal Society, 2016
6. Hogberg, Treves et al. *Changes in attitudes toward wolves before and after an inaugural public hunting and trapping season: early evidence from Wisconsin's wolf range*, Environmental Conservation 2015.
7. Treves, Karanth, *Human-Carnivore Conflict and Perspectives on Carnivore Management worldwide*, Conservation Biology, 2003.
8. Naturvårdsverket, *Femårig plan för genetisk förstärkning 2016 – 2020*,
<https://www.de5tora.com/media/1609809/femarig-plan-for-genetisk-forstarkning-av-vargstammen-2016.pdf>
9. Statens veterinärmedicinska anstalt, *Licensjakt på varg 2021*, SVA rapport 65/2021.
<https://www.sva.se/media/8d8e3084b6682ec/rapport-licensjakt-varg-2021.pdf>
10. Sveriges lantbruksuniversitet, *Beräkningar av beskattning av den Skandinaviska vargpopulationen 2021* (sid 10),
<https://www.slu.se/globalassets/ew/org/inst/ekol/forskning/projekt/skandulv/publikationer/rapporter/liberg-et-al-2020-berakningar-av-beskatning-av-den-skandinaviska-vargpopulationen-2021.pdf>

11. Länsstyrelsen Värmlands publikation ”Uppföljning av licensjakt på varg 2015 – 2017”, Publ nr 2017:22,
<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.710ed317161746d8052c07d/1526067907561/uppfoljning-licensjakt-varg-2015-2017.pdf>
12. Länsstyrelsen Gävleborg, *Viltextra december 2016*.
13. Länsstyrelsen Gävleborg, *Utvärdering av licensjakt på varg 2016*, Dnr 511-8562-16
14. Skogsaktuellt, <https://www.skogsaktuellt.se/artikel/2229052/ab-karl-hedin-kritiserar-bin-efter-egna-inventeringar.html>
15. SLU, *En attitydundersökning om stora rovdjur och rovdjursförvaltning (rapport 2021;8)*,
<https://www.slu.se/globalassets/ew/org/inst/vfm/nyheter/2021/juni/nationella-undersokningen.pdf>
16. EU-kommissionen, *Vägledning om strikt skydd för djurarter av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet* (Document C(2021)7301), [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=PI_COM:C\(2021\)7301](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=PI_COM:C(2021)7301)
17. Jaktjournalen, *Bristande kontroll på vargindivider i reviret Ryssjön*.
<https://www.jaktjournalen.se/avkommor-efter-tva-olika-vargpar-i-ryssjoreviret/>
18. SR P4, *Fel individer fällda*, <https://sverigesradio.se/artikel/minst-fyra-vargar-som-falldes-horde-till-reviret>
19. Jaktjournalen, *Fel individer fällda*, <https://www.jaktjournalen.se/tva-vargar-fran-fel-revir-skjutna-i-norge/>
20. Viltförvaltningen Värmland/Svensk Jakt, *Bortskjutna revir besätts snabbt (20.1 + 20.2)*.
21. Forskning.se, *Jakten tar fler älgar än vargarna*, <https://www.forskning.se/2019/09/03/jakten-tar-fler-algar-an-vargarna/>
22. Svensk Jakt, *Storskogsbolagens hetsjakt på älgen*,
<https://svenskjakt.se/opinion/debatt/storskogsbolagens-hetsjakt-pa-algen/>
23. Länsstyrelsen Gävleborg, *Avskjutningsstatistik Gävleborg 2004 – 2016*.
24. SLU, *Beräkningar av beskattningsstatistik av den Skandinaviska vargpopulationen 2020*,
<https://www.slu.se/globalassets/ew/org/inst/ekol/forskning/projekt/skandulv/publikationer/rapporter/liberg-et-al-2019-berakningar-av-beskattning-av-den-skandinaviska-vargpopulationen-2020.pdf>

Gävle, den 23 november 2021

Jenny Olsson
Ordf. Naturskyddsföreningen Gävleborg

Daniel Ekblom
Viltvårdsgruppen Gävleborg